

Szanowni Państwo,

wykształcenie pedagogiczne oraz realizację praktyk pedagogicznych można zaliczyć do dziedziny usług, które nabierają znaczenia. Jakość i skuteczność instytucji szkolnictwa wyższego stają się czynnikiem decydującym o poziomie przygotowania absolwenta uczelni do pracy w zawodzie nauczyciela. Aby zapewnić wzrost jakości kształcenia przyszłych nauczycieli został opracowany Projekt pn.: "Ucz się praktycznie! Od refleksji w działaniu ku profesjonalizmowi" realizowany przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Witelona w Legnicy w partnerstwie z Gminą Legnica. Korzyści z uczestnictwa w Projekcie mają nie tylko studenci kierunku Pedagogika, ale również nauczyciele, dyrektorzy szkół podstawowych i przedszkoli uczestniczący w Projekcie.

Opracowanie, które trzymacie Państwo w rękach jest szczególne, ponieważ jest efektem pracy studentek - uczestniczek projektu. W opracowaniu prezentujemy 5 najlepszych projektów edukacyjnych powstałych w ramach Projektu. Zostały one zaprezentowane przez Autorki podczas Konferencji podsumowującej realizację Projektu w dniu 20.05.2014 r.

Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych opracowany w ramach Projektu wnosi nową, wysoką jakość praktyk pedagogicznych realizowanych w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Witlona w Legnicy.

mgr Robert Burba
Kierownik Projektu

Wprowadzenie

W opracowaniu zamieszczamy 5 najlepszych projektów edukacyjnych, napisanych przez studentki, które uczestniczyły w Modelowym Programie Praktyk Pedagogicznych.

Projekty te zostały wyłonione drogą konkursu na najlepsze projekty edukacyjne. Zgodnie z regulaminem w konkursie wzięły udział te studentki, które chciały podzielić się swoimi pomysłami na przeprowadzenie zajęć metodą „projektu edukacyjnego”. Wymienioną metodę studentki miały możliwość poznać w trakcie studiów, na zajęciach z przedmiotu „Metodyka edukacji wczesnoszkolnej”. Na ćwiczeniach z tego przedmiotu było wiele okazji, by pracować w grupach nad praktycznym jej zastosowaniem. Została ona wykorzystana na praktykach w szkołach, w semestrze V i VI.

W pierwszym etapie pracy nad poznawaniem metody „projektu edukacyjnego” studentki, pracując w grupach, dokonywały wyboru zagadnień (tematyki) do opracowania projektu i dyskutowały nad sposobem realizacji pomysłu. Zagadnienie, które należało sformułować, powinno być dla ucznia zupełnie nowe i wzbudzać w nim „tzw. konflikt poznawczy”. Równie ważne było też to, aby spełniało ono kryterium naukowości, problemowości i eksploracyjności.

Okazało się, że prowadzone w grupach negocjacje były dla studentek inspiracją do dalszych samodzielnych poszukiwań i tworzenia nowych, ciekawych pomysłów na projekty edukacyjne. Podczas dyskusji i analizy grupowych projektów edukacyjnych dochodziło do konfrontacji własnej wiedzy i osobistego doświadczenia, rodziły się ciekawe, pierwsze refleksje nad własnym działaniem.

Kolejnym etapem pracy, przygotowującym do realizacji własnego projektu edukacyjnego, były zajęcia warsztatowe prowadzone przez koordynatora ds. praktyk. Na zajęciach studentki wcielały się w rolę „uczniów” oraz „nauczycieli” i w ten sposób poznawały, na czym praktycznie polega praca z uczniem metodą „projektu edukacyjnego”.

Nabywaniu kompetencji do refleksyjnego nauczania najlepiej służyły jednak praktyki pedagogiczne w szkołach, gdyż pozwalały zastosować w praktyce szkolnej autorskie projekty edukacyjne. Dopiero po realizacji całego przedsięwzięcia rodziła się refleksja nad skutecznością własnego działania i ewentualnymi korzyściami, jakie mogli wynieść uczniowie. Praktyki pedagogiczne były dla studentek dużym wyzwaniem.

Trudno jest odpowiedzieć na pytanie, czy metoda „projektu edukacyjnego” przyniosła oczekiwane efekty. Kryterium oceny, które można wziąć pod uwagę, to entuzjastyczne reakcje dzieci uczestniczących w projekcie edukacyjnym.

Dzięki wsparciu, zrozumieniu i pomocy nauczycieli-opiekunów praktyk, studentki, biorące udział w Modelowym Programie Praktyk Pedagogicznych, miały stworzoną możliwość przekładania teorii zdobytej na studiach na język praktyki szkolnej poprzez aplikację konstruktywistycznego modelu nauczania z wykorzystaniem metody „projektu edukacyjnego”.

Pragnę wyrazić wielkie uznanie i podziw dla studentek, jak i nauczycieli-opiekunów praktyk za trud pracy nad wdrażaniem projektu (od zamierzeń, poprzez planowanie do przeprowadzenia zajęć z dziećmi, ewaluacji i własnej refleksji).

Mam nadzieję, że wysiłek włożony w tworzenie własnych projektów edukacyjnych sprawił autorkom radość i przyniósł satysfakcję, a refleksja nad działaniami w roli nauczyciela zaowocuje profesjonalizmem w przyszłej pracy zawodowej.

mgr Anna Adamkiewicz
Koordynator ds. praktyk

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IM. WITELONA W LEGNICY

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Kierunek Pedagogika

Specjalność zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z językiem angielskim

”Poznajemy hieroglify - pismo starożytnych Egipcjan”

Autor: Katarzyna Kubińska

zrealizowany w kl. I d, Szkoły Podstawowej Nr 9 w Legnicy
pod opieką mgr Katarzyny Bobin
nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych

---

*„ [...] nawet z pozoru najdziwniejsza, najskromniejsza pasja
jest czymś bardzo, ale to bardzo cennym.”
Stephen King*

*Projekt edukacyjny dedykuję mojej
Kochanej Siostrze Martynie ...*

Wstęp

Pomysł na projekt edukacyjny pt. „**Poznajemy hieroglify - pismo starożytnych Egipcjan**” zrodził się z podziwu dla pasji mojej młodszej siostry, która od wczesnych lat szkolnych interesuje się Starożytnym Egiptem. Każdy gromadzony przedmiot związany z antyczną cywilizacją pogłębia jej zainteresowanie i przysparza wiele radości, kiedy znajduje się w widocznym miejscu w pokoju. Dzięki rozmowie z siostrą i jej uprzejmości w wypożyczeniu wielu materiałów dydaktycznych, postanowiłam zachęcić uczniów klasy I „d” do poznawania i odkrywania wiedzy na temat dziejów pisma obrazkowego związanego z dorobkiem jednej z największych starożytnych cywilizacji. Potwierdzeniem decyzji o realizacji tego rodzaju projektu są także słowa Carla R. Rogers’a, które myślę, że oddają ideę mojego projektu, a brzmią one następująco: „**Jedyny rodzaj uczenia się, jaki znacząco wpływa na zachowanie, to uczenie się przez odkrywanie - prawda jest wówczas odkrywana na drodze doświadczenia**”.¹¹ Dopełnieniem pomysłu okazała się także wcześniejsza rozmowa z dziećmi, która dotyczyła wymarzonych miejsc, które chciałyby zobaczyć. W wypowiedziach dzieci pojawiło się wiele państw i zabytków związanych ze starożytną kulturą takich jak Grecja, Włochy, a wśród nich pojawił się także Egipt.

Zgodnie z intencją Doroty Klus-Stańskiej, treści mojego projektu edukacyjnego spełniają cztery atrybuty: **atrybut nowości, naukowości, problemowości i eksploracyjności**.

Atrybut nowości realizuje się poprzez wprowadzenie uczniom nowych zagadnień z dziedziny historii i archeologii. Dzieci zapoznają się z następującymi terminami i nazwami własnymi:

- starożytność,
- antyk,
- cywilizacja,
- archeologia,
- pismo hieroglificzne, hieroglify,
- piramida,
- faraon,
- papirus,
- cibora papirusowa,
- calamus,
- skryba,
- kamień z Rossety,
- Nil,
- Jan Franciszek Champollion.

Uczniowie poznają dzieje i rodzaje pisma Starożytnego Egiptu oraz zapoznają się z jego cechami charakterystycznymi. Integrując wiedzę z nauk plastyczno - technicznych, wykonują papierowe papirusy z napisanymi swoimi imionami pismem obrazkowym.

Atrybut naukowości przejawia się w historycznej tematyce projektu edukacyjnego, która wyjaśnia dzieciom zjawisko archeologiczne dotyczące odkrycia i odczytania hieroglifów na tzw. Kamieniu z Rosetty oraz we wnętrzu piramid. Wiedza interpretacyjna uruchamiana jest w ocenie sposobów zapisywania tekstów przez starożytnych Egipcjan.

Atrybut problemowości spełnia się w momencie, gdy dzieci mogą przeanalizować dawne sposoby zapisywania tekstów ze swojej współczesnej perspektywy. W ramach projektu „Poznajemy hieroglify - pismo starożytnych Egipcjan” dzieci mogą interpretować odmienny sposób zapisu informacji, wykorzystać filmy

¹¹ Krzyżewska J., Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej, AU OMEGA, Suwałki 1998, s. 71

i programy edukacyjne. W scenariuszach projektu edukacyjnego znajdują się pytania problemowe uruchamiające wiedzę interpretacyjną, np. Czym jest pismo?, Jak widziałbyś siebie, gdybyś pisał w starożytnej szkole egipskiej?, Dlaczego pismo obrazkowe zostało zastąpione alfabetem?

Atrybut eksploracyjności ujawnia się w stworzonych dzieciom warunkach do badania hieroglifów, dzięki interaktywnym i manualnym ćwiczeniom w pisaniu sposobem obrazkowym, filmom dydaktycznym, a także dzięki dostępności rzeczywistego namacalnego przedmiotu - egipskiego papirusu oraz możliwości wglądu w encyklopedie, książki i czasopisma naukowe poświęcone tematyce świętego pisma Egipcjan.

1. Cele – wyniki podjętych działań

CELE OGÓLNE:

- wspomaganie harmonijnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem umiejętności odnajdywania się w sytuacji podróży,
- uczenie się zgodnej, efektywnej współpracy dzięki doskonaleniu umiejętności komunikowania się i uczenia odpowiedzialności za siebie, grupę oraz klasę,
- nabywanie umiejętności dobrej współpracy w grupie i pracy indywidualnej,
- wpływanie działań manualnych, inscenizacyjnych na twórczy rozwój dziecka, doskonalenie umiejętności, wykorzystywanie talentów, poznawanie samych siebie w nowych rolach,
- rozbudzanie zainteresowania starożytnym krajem - Egiptem, ze szczególnym uwzględnieniem walorów historycznych i turystycznych,
- kształtowanie umiejętności zdobywania wiedzy z dziedziny historii, archeologii.

CELE SZCZEGÓŁOWE - Uczniowie:

- odnajdą na mapie świata położenie Egiptu,
- poszerzą zasób czynnego słownictwa o wyrażenia związane z historią Starożytnego Egiptu (starożytność, cywilizacja, archeologia, pismo hieroglificzne, hieroglify, piramida, faraon, papirus, cibora papirusowa, dromader, skryba, calamus, kamień z Rossety, Nil, Jan Franciszek Champollion),
- utrwalą zasady poprawnego zachowania się w muzeum,
- zaplanują w grupie swoją pracę i odpowiednio wykorzystają przeznaczony czas,
- odkryją etapy powstawania papirusu,
- poznają instrukcję wykonania papierowego papirusu,
- wykonają papierowy papirus zgodnie z instrukcją,
- zapoznają się z cechami charakterystycznymi dla pisma obrazkowego,
- zrozumieją przyporządkowanie liter alfabetu łańdzkiego symbolom graficznym pisma obrazkowego poprzez ćwiczenia interaktywne,
- napiszą swoje imiona egipskim alfabetem obrazkowym,
- rozwiążą wiadomość zakodowaną tajemnym szyfrem,
- wyszukają w encyklopediach i czasopismach charakterystyczne cechy pisma starożytnych Egipcjan i je przedstawią,
- przygotują w grupach: inscenizację w muzeum, informacje na temat historii papirusu i hieroglifów, hieroglif - pracę plastyczną: rysowanie, kolorowanie flamastrami, kredkami ołówkowymi, świecowymi, pastelami, ołówkami,
- zaprezentują efekty pracy grupowej,
- wspólnie wykonają i umieszczą w klasie elementy dekoracyjne,
- ocenią efekty swojej pracy i pracy prowadzącego projekt.

2. Czas realizacji

Projekt realizowany jest w terminie krótkofalowym, w dniach 25-26 marca 2014 roku. Czas trwania wynosi 2 dni, tj. łącznie 4 godziny lekcyjne (4x45 minut).

3. Osoby odpowiedzialne za projekt edukacyjny

- Katarzyna Kubińska - studentka
- mgr Katarzyna Bobin – nauczyciel-opiekun praktyk
- mgr Anna Adamkiewicz – koordynator ds. praktyk

4. Adresaci projektu

Głównymi odbiorcami projektu są uczniowie klasy I „d” Szkoły Podstawowej nr 9 w Legnicy. Grupa składa się z 29 dzieci: 10 dziewczynek i 19 chłopców. Wiek dzieci jest mieszany, gdyż w klasie jest 7 sześciolatków, a pozostałe 22 dzieci to siedmiolatki.

5. Sposoby wykonania – osiągnięcie celów

Dzieci zostały podzielone na 3 grupy – grupę skrybów, grupę turystów z przewodnikiem i grupę naukowców.

- Grupa skrybów (grupa czerwona) – ma za zadanie stworzenie hieroglify - pracy plastycznej z charakterystycznymi cechami pisma obrazkowego. Grupa wykorzysta styropian, arkusz szarego papieru, flamastry, kredki ołówkowe, świecove, pastele, ołówki. Wykonany plakat uczniowie zaprezentują przed grupą turystów z przewodnikiem i grupą naukowców.
- Grupa turystów z przewodnikiem (grupa niebieska) - opracuje inscenizację w Muzeum Egipskim w Kairze, w której przewodnik oprowadza grupę zagranicznych turystów, opowiadając o zasadach zachowania się w muzeum oraz w części zawierającej najstarsze zwoje papirusów, będzie możliwość zadawania pytań grupie naukowców.
- Grupa naukowców (grupa brązowa) - zgromadzi informacje o historii papirusu i hieroglify, ciekawych formach zapisywania słów w starożytnym Egipcie. Uczniowie zaprezentują informacje podczas udzielania odpowiedzi na pytania zadawane przez turystów.

6. Metody pracy

Podczas realizacji projektu edukacyjnego zostaną wykorzystane następujące metody pracy:

- Metody oparte na słowie: pytania problemowe i otwarte, dotyczące informacji na temat Starożytnego Egiptu i powstawania papirusu, rozmowa z uczniami i oczekiwanie dużej różnorodności odpowiedzi i interpretacji problemów związanych z powstawaniem papirusu, wyglądem hieroglify, słuchanie i zadawanie pytań przez dzieci oraz odpowiadanie na pytania, udzielanie instrukcji do wykonania papirusu z papieru, praca z tekstami popularnonaukowymi dotyczącymi hieroglify.
- Metody oparte na obserwacji: filmy dydaktyczne o powstawaniu papirusu i historii hieroglify.
- Metody oparte na działaniu: doświadczenie z papirusem - oglądanie gramatury papirusu przez szkło powiększające, wykonywanie papierowego papirusu, szeregowanie etapów powstawania papirusu, pisanie imion za pomocą hieroglify, tworzenie pracy plastycznej - hieroglify.
- Metody aktywizujące: prezentacja multimedialna o starożytnym Egipcie, historii papirusu i piśmie obrazkowym, inscenizacja w muzeum, pomoce wizualne: plakat z widokiem Egiptu, mapa świata, mapa Egiptu, szkło powiększające, demonstracja rzeczywistego papirusu - pamiątki przywiezionej z Egiptu, kontrakt w postaci piramidy priorytetów.

7. Formy pracy

Na początku realizacji projektu w pierwszym dniu w trakcie wprowadzającej prezentacji multimedialnej występuje tradycyjna forma pracy z całą klasą tzw. nauczanie frontalne w celu zapoznania dzieci z tematyką projektu. Kolejno występuje połączenie uczniów w pary i w tym układzie następuje wykonanie zadania związanego z uszeregowaniem etapów powstawania papirusu. Uczniowie pracują indywidualnie podczas zapisywania swoich imion w postaci hieroglifów. Na kolejnym etapie uczniowie dzielą się na 3 grupy, zgodnie z ich potrzebami i zainteresowaniami dotyczącymi dziedziny artystycznej, naukowej i turystycznej. Na czas realizacji projektu każda z grup pracuje w 3 różnych miejscach klasy:

- grupa skrybów zajmuje miejsce przy stolikach,
- grupa naukowców miejsce na ławce przy tablicy,
- grupa turystów z przewodnikiem na dywanie.

Praca w powyższych grupach ma charakter zróżnicowany, każda z grup otrzymuje inne zadanie do wykonania:

- grupa skrybów stworzenie hieroglifu - pracy plastycznej z cechami charakterystycznymi dla pisma obrazkowego,
- grupa turystów z przewodnikiem - inscenizacja w muzeum narodowym,
- grupa naukowców – zgromadzenie informacji na temat pochodzenia, odkrycia, znaczenia papirusu i hieroglifów, udzielanie odpowiedzi na pytania turystów.

8. Sposoby oceny pracy

Ocena pracy uczniów podczas realizacji projektu występuje po każdym wykonanym zadaniu. Uczniowie otrzymują feedback, z języka angielskiego oznaczający informację zwrotną, która ma charakter pozytywny. Feedback występuje w dwóch postaciach: pochwały werbalnej, pieczętek, naklejek. Wiodącym celem projektu jest rozwijanie komunikacji interpersonalnej między dziećmi na drodze zdobywania nowych informacji i wykorzystywania ich w dialogu. Dlatego ocenie podlega atrakcyjność sposobu prezentacji efektów pracy grup i sposób komunikacji w każdej z nich oraz słowną ocenę towarzyszących i zaproszonych studentek i nauczyciela-opiekuna praktyki, pieczętki ze słońcem. Ocena podsumowująca uwzględnia: słowną samoocenę grupy, ocenę studentek i nauczyciela-opiekuna praktyk obserwujących przebieg projektu oraz ocenę studentki - autorki projektu. Efekty pracy grup będą stanowić wystrój i dekorację klasy. Na zakończenie siedząc razem w kręgu, każdy uczeń oceni swoją pracę i osoby prowadzącej włożoną w realizację projektu.

9. Pomoce - środki dydaktyczne

Środki dydaktyczne proste:

- książki:
„Wędrówki po Starożytności. Egipt. Grecja. Rzym”, Świat Książki, Warszawa 2000, „Starożytny Egipt”, Wydawnictwo Ibis, Richard Platt,
„Masz wiadomość. Od hieroglifów do Internetu”, SAMP
- encyklopedie:
„Ilustrowana Historia Świata Tom I. Początki dziejów ludzkości. Pierwsze cywilizacje”, Hachette, Warszawa 2005,
- czasopisma popularnonaukowe o tematyce starożytnego Egiptu:
„Egipt. Tajemnice starożytnych cywilizacji”, Oxford Educational,
„National Geographic Polska. Wydanie specjalne - Tajemniczy Egipt faraonów” nr 2/02

Środki dydaktyczne złożone:

- tablica interaktywna
- komputer stacjonarny
- Internet
- elektroniczny program edukacyjny:
„Wielka Encyklopedia Kultur Starożytnych”, National Geographic Odkrywca <http://img.nowaera.pl/images/odkrywca/flipbook/nr9/flipviewerexpress.html>
„Hieroglyphic Typewriter - hieroglyphics translator write your name in the ancient Egyptian script-s” (Hieroglificzna maszyna do pisania- tłumacz hieroglifów, napisz swoje imię w pismem Starożytnych Egipcjan)
<http://www.eyelid.co.uk/e-name.htm>
- film dydaktyczny: Hieroglify, film instruktażowy: Papirus
- prezentacja multimedialna: Starożytny Egipt – Papirus - Hieroglify

Inne pomoce i materiały tematyczne:

- mapa świata i mapa Egiptu [w:]
A.D. Mizieliński, „Mapy - obrazkowa podróż po lądach, morzach i kulturach świata”,
Wydawnictwo Dwie Siostry
- plakat przedstawiający krajobraz Egiptu
- kartoniki z alfabetem egipskim i łacińskim
- rzeczywisty papirus z obrazem
- szkło powiększające
- kremowe arkusze papieru A5, żółte arkusze papieru A4, 2 arkusze szarego papieru
- kredki, flamastry, mazaki
- arkusz styropianu
- sznurek
- masa klejąca do mocowania punktowego, taśma klejąca
- naklejki Mały Faraonek
- plastikowe kubeczki z wodą, pędzle
- papierowe bransoletki w 3 kolorach: czerwonym, niebieskim, brązowym
- kolorowe kapelusze

10. Scenariusze zajęć

Spisanie kontraktu z uczniami w postaci piramidy priorytetów, zawierającego następujące dane wspólnie uzupełniane:

TEMAT PROJEKTU
CELE
DOWIEMY SIĘ
NAUCZYMY SIĘ
NASZE ZADANIA
PRACUJEMY
PRZEDSTAWIAMY NASZĄ PRACĘ
OCENIANIE
MATERIAŁY
ZATWIERDZAMY

Dzień 1 - 25. 03. 2014 r.

1. Spotkanie w kręgu. Rozmowa wprowadzająca do tematu projektu edukacyjnego.
2. Sporządzenie i podpisanie kontraktu w widocznym miejscu w klasie na tablicy (załącznik nr 1).
3. Wyświetlenie dużej mapy świata i odnajdywanie na niej przez dzieci Egiptu.
4. Wyświetlenie dużej mapy Egiptu i zawieszenie jej mniejszej wersji w widocznym miejscu (załącznik nr 2).
5. Oglądanie mapy Egiptu.
6. Praca z mapą Egiptu. Wyszukiwanie i nazywanie cech charakterystycznych dla danego regionu zgodnie z zadawanymi pytaniami i poleceniami (załącznik nr 3).
7. Wyjaśnienie słów pojawiających się w filmie edukacyjnym.
8. Wyświetlenie wprowadzającego filmu edukacyjnego o starożytnym Egipcie.
9. Prezentacja multimedialna na temat pochodzenia, powstawania i wykorzystania starożytnego materiału do pisania - papirusu.
10. Prezentacja rzeczywistego papirusu - pamiątki z Egiptu i opisywanie jego wyglądu i treści.
11. Oglądanie rzeczywistego papirusu przez szkło powiększające.
12. Wyświetlenie krótkiego filmu instruktażowego z udziałem przewodnika wycieczek w Egipcie przedstawiającego powstawanie papirusu.
13. Przykładowe wykonanie papirusu z papieru.
14. Podanie uczniom instrukcji do wykonania papirusu z papieru (załącznik nr 4).
15. Przygotowywanie przez uczniów papirusu na kolejny dzień projektu - wycinanie, malowanie z użyciem wody, układanie na suszarce arkuszy papieru.
16. Podsumowanie - nagradzanie uczniów naklejkami Mały Faraonek (załącznik nr 5).

Dzień 2 - 26. 03. 2014r.

1. Powtórzenie zdobytych informacji - pytania i odpowiedzi.
2. Podanie uczniom informacji o zadaniu do wykonania - uszeregowanie etapów postawiania papirusu - układanka obrazkowa.
3. Podział uczniów na dwuosobowe zespoły - w ławkach.
4. Rozdanie układanek obrazkowych, po jednej na parę (załącznik nr 6).
5. Układanie obrazków w odpowiedniej kolejności - etapy powstawania papirusu.
6. Zapoznanie z pismem Starożytnych Egipcjan - pismem obrazkowym.
7. Oglądanie materiałów zawierających przykłady pisma obrazkowego: książek, czasopism naukowych, encyklopedii.
8. Wyszukiwanie przez uczniów i przedstawianie cech charakterystycznych pisma obrazkowego.
9. Zaprezentowanie uczniom brytyjskiego programu elektronicznego do zapisywania imion pismem obrazkowym.
10. Ćwiczenia w pisaniu imion za pomocą hieroglifów na tablicy interaktywnej z wykorzystaniem programu, na którym literom alfabetu przyporządkowane są poszczególne symbole pisma obrazkowego.
11. Rozdanie wcześniej przygotowanych i wysuszonych kartek papieru i alfabetu z odpowiednikami pisma obrazkowego (załącznik nr 7).
12. Pisanie imion pismem obrazkowym na przygotowanych wcześniej papirusach.
13. Podpisywanie rysunków na odwrocie literami pisanymi.
14. Rozdanie naklejek z imionami zapisanymi pismem obrazkowym (załącznik nr 8).
15. Sprawdzanie poprawności zapisu imion przez uczniów.
16. Podanie informacji o zadaniach i czasie do wykonania.
17. Podział uczniów na 3 grupy i rozmieszczenie w 3 różnych miejscach w klasie.
18. Oznaczenie poszczególnych grup kolorowymi bransoletkami.
19. Praca w grupach.

20. Prezentacja efektów pracy przez grupy.
21. Dekorowanie klasy pracami dzieci wykonanymi w ciągu całego projektu.
22. Robienie pamiątkowych zdjęć.
23. Podsumowanie w kręgu: ocena projektu edukacyjnego przez uczniów i studentki - praktykantki.

11. Wykaz literatury

- Podstawa Programowa Edukacji Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej
- Adamkiewicz J., Ślęzak G., Moczydlak M., Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych, Legnica 2012
- Krzyżewska J., Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej, AU OMEGA, Suwałki 1998
- Dryden G. , Vos J., Rewolucja w uczeniu, ZYSK I S-KA, Poznań 2003
- Take Me There – Egypt. Become a traveler, The Children’s Museum of Indianapolis, 2009
- National Geographic Odkrywca, 2013, nr 9

12. Refleksje po realizacji projektu

Projekt edukacyjny pt.: „**Poznajemy hieroglify - pismo starożytnych Egipcjan**” zdobył uznanie uczniów i wychowawcy klasy I „d” i został pomyślnie zrealizowany w ciągu czterech godzin lekcyjnych. Wszystkie zaplanowane działania zostały zrealizowane, choć nie obyło się bez trudności i niespodzianek. Punkt kulminacyjny w refleksji nad realizacją zadań metodą projektu edukacyjnego stanowią szczerze odczucia i indywidualne oceny dzieci. Ewaluacja pracy nad projektem została przeprowadzona w swobodnej atmosferze, na dywanie w klasie. W tym czasie dzieci chętnie wyrażały swoje indywidualne opinie na temat projektu. Odczucia wszystkich względem projektu były bardzo pozytywne. Dla większości dzieci nowym i najbardziej interesującym zadaniem okazało się wykonywanie papirusu z papieru oraz pisanie własnych imion pismem obrazkowym, czyli część poświęcona praktycznemu działaniu, tak bliskiemu i bardzo potrzebnemu dzieciom, zwłaszcza na etapie zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej. Dzieci szybko zrozumiały zależność liter znanego im alfabetu łacińskiego z jego obrazkowymi odpowiednikami na alfabecie z hieroglifami. Dowodem na to są pięknie wykonane papirusy z imionami w postaci hieroglifów. Dla niewielu uczniów trudnością okazało się wystąpienie w nowej roli podczas pracy w grupach, a mianowicie odnalezienie się w rolach turystów i naukowców. Zwłaszcza niektórzy chłopcy mieli problemy z podjęciem zadań w nowych rolach. Jednak niesamowitym wsparciem w tej sytuacji okazali się uczniowie - przewodniczący poszczególnych grup, którzy mianowali chłopców swoimi zastępcami, by praca w tych grupach była dla nich przyjemnością.

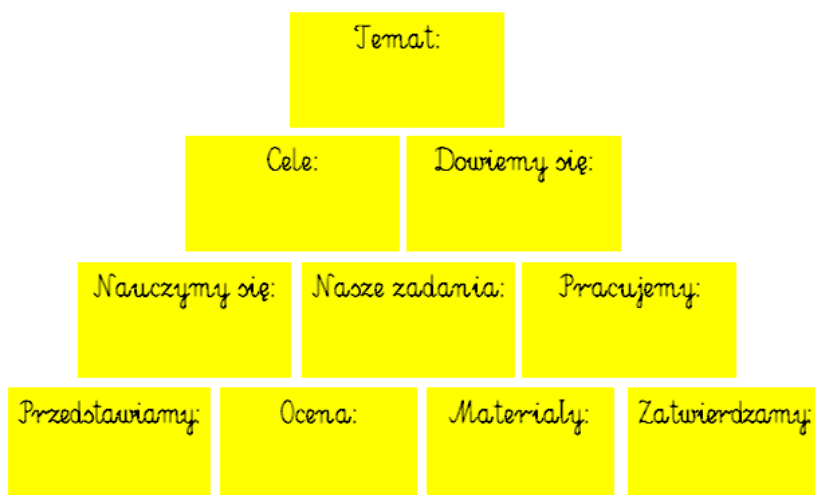
Prezentacja efektów pracy w grupach przebiegła pomyślnie. Grupa turystów z przewodnikiem jako pierwsza dokonała prezentacji inscenizacji, w której przedstawiono cele i zasady zachowania podczas wizyty w muzeum. Grupa skrybów jako druga zaprezentowała wspaniałą pracę plastyczną - hieroglif, któremu nadała znaczenie związane z miłością do zwierząt. Następnie prezentacji dokonała grupa naukowców, która udzielała informacji na temat papirusu i hieroglifów poprzez odpowiadanie na pytania zadawane ze strony grupy turystów. Przed przystąpieniem do realizacji metodą projektu obawiałam się, czy uda mi się choć w pewnym stopniu zainteresować dzieci dorobkiem tak odległej cywilizacji. Jednak stale towarzyszyła mi myśl o wczesnych zainteresowaniach mojej młodszej siostry, która motywowała mnie do realizacji poszczególnych zadań z dziećmi. W trakcie trwania projektu dzieci w skupieniu słuchały, a następnie intensywnie i z zainteresowaniem wykonywały zadania na poszczególnych etapach. Dzieci zaskoczyły mnie, ponieważ przyniosły w dniu rozpoczęcia projektu swoje pamiątki z Egiptu, więc miały też okazję do zaprezentowania ich całej klasie. W ramach zakończenia projektu wspólnie udekorowaliśmy klasę wszystkimi pracami wykonanymi przez dzieci. Dzięki uprzejmości pani mgr Katarzyny Bobin - wychowawcy klasy i nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych elementy dekoracyjne pozostaną w niej na dłużej i mam

nadzieję, że będą przypominać dzieciom o tym wyjątkowym dniu.

Podsumowując, całość pracy nad realizacją projektu edukacyjnego pochłonęła dużo energii, ale dostarczyła wszystkim mnóstwo radości i satysfakcji z wykonanych zadań. Na koniec chciałabym przytoczyć słowa pochodzące z „Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów (OECD PISA. Wyniki badania 2006 w Polsce. PISA, MEN 2006)”, które oddają znaczenie pytań wykorzystanych podczas pracy z dziećmi, a mianowicie: „**Zaciekawienie i nauczanie zadawania pytań jest najprostszą drogą rozwoju [...] takie sposoby postępowania i rozumowania budują trwałą fundament wiedzy**”.

Projekt edukacyjny w praktyce był dla mnie nowym doświadczeniem, motywującym do dalszej pracy w przyszłości metodą projektu. Wyzwolił mnóstwo cech dziecięcych takich jak: spontaniczność, chęć wzajemnej pomocy i współpracy, chęć doświadczenia czegoś praktycznego, radość, wrażliwość, ale przede wszystkim projekt pokazał mi, że dzieci z natury są odkrywcami świata, chcą go nieustannie poznawać, a my dorośli możemy im w tym towarzyszyć.

Załącznik nr 1 Kontrakt w formie piramidy priorytetów

Załącznik nr 2 Mapa Egiptu

Załącznik nr 3 Pytania i przykładowe odpowiedzi

Jak nazywa się rzeka płynąca przez Egipt?

Nil

Ile mórz opływa Egipt i jakie mają one nazwy?

2, Morze Śródziemne, Morze Czerwone

Jakie zwierzęta żyją w Egipcie?

Wielbłądy, koty, kacziorośce, kobry, żmije, jeże, lioy, orły, gazyse, krokodyły

Jak nazywa się zwierzę z jednym garbem?

Wielbłąd dromader

Jakie rośliny rosną nad rzeką w Egipcie?

Cibora papirusowa, tamaryszek, daktylowiec, drzewa oliwne,
trzcina cukrowa, bawełna, cebula, buraki cukrowe, fasola, pszenica

Jakie zabytki można zobaczyć w Egipcie?

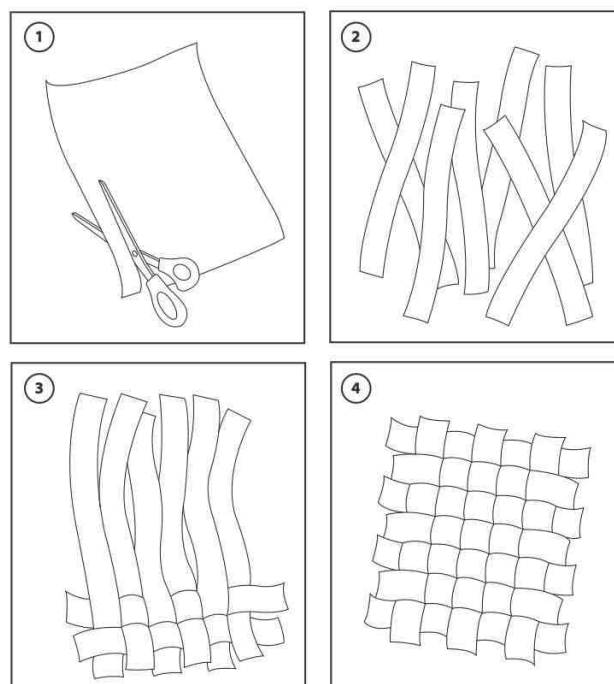
Piramidy sfinks, świątynie, wieże, biblioteki

Co jedzą mieszkańcy Egiptu?

Chleb, babki, truckawki, pomarańcze

Jak wygląda strój Egipcjanki Egipcjanina?

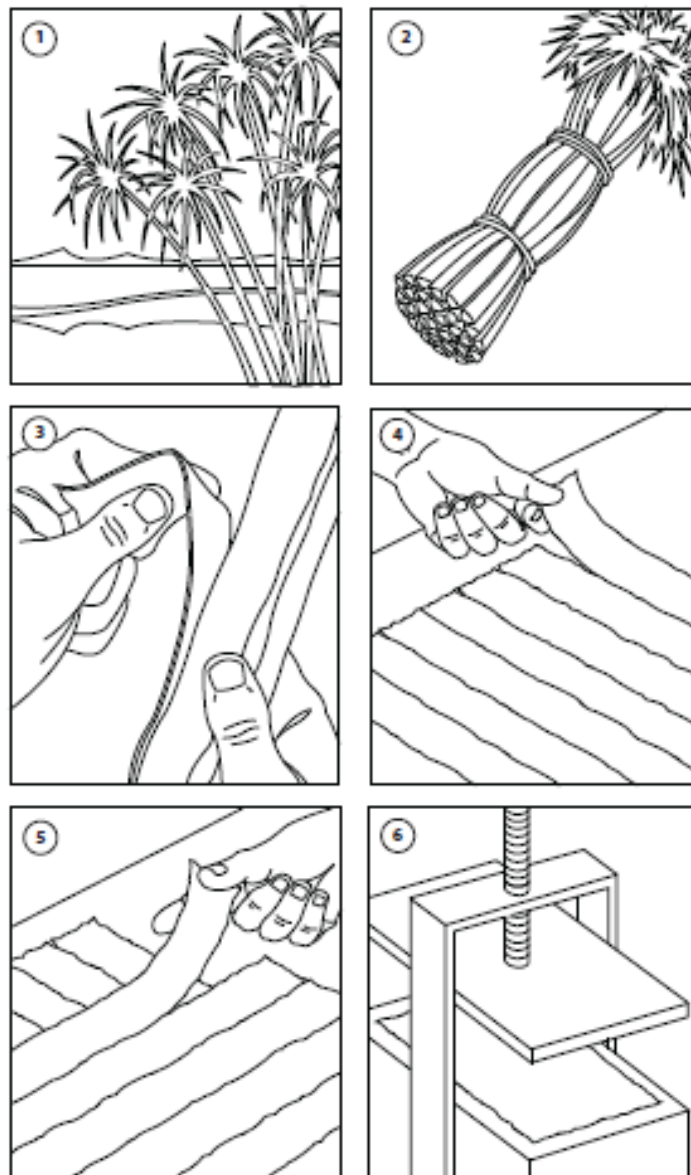
Załącznik nr 4 Ilustrowana instrukcja do wykonania papirusu z papieru

Załącznik nr 5 Naklejka Mały Faraonek

Załącznik nr 6 Etapy powstawania papiirusu - układanka obrazkowa

Załącznik nr 7 Alfabet

	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	
	A	S	D	F	G	H	J	K	L	Return	
	Plural	Z				B	N	M			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	100	1,000	10,000	100,000	One Million	year	Month	Day	Night	Return	
	You	Male	Female	Father	Mother	Kiss	Love	Happy			

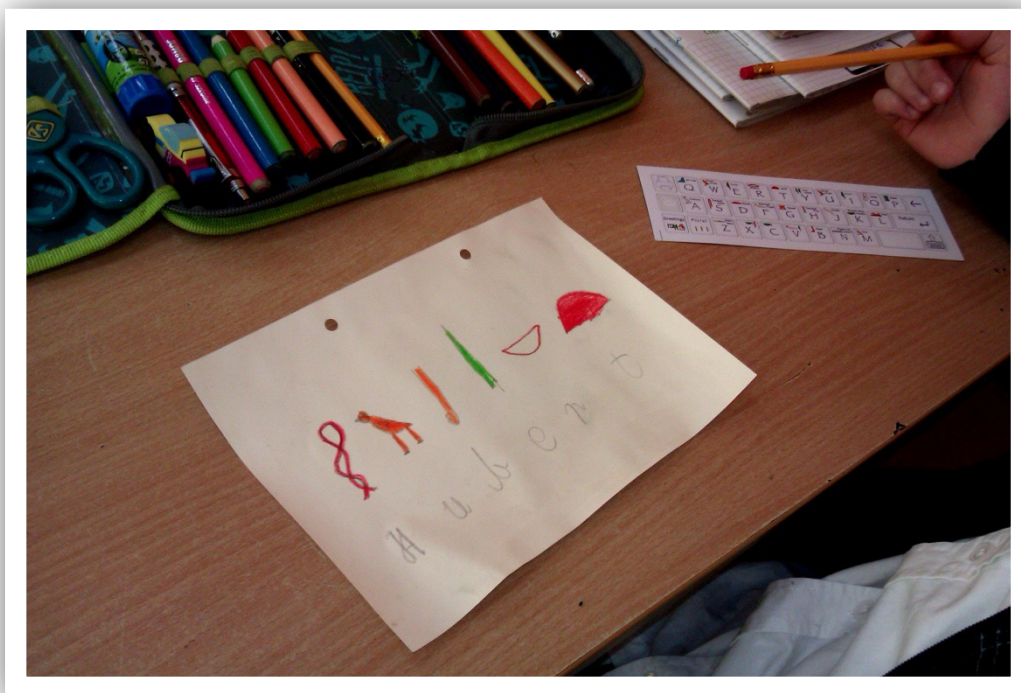
Załącznik nr 8 Naklejki z imionami

1. Hania	
2. Magda	
3. Hania	
4. Adam	
5. Kuba	
6. Wiktoria	
7. Dominika	
8. Mateusz	
9. Dominik	

2. Fotografia przedstawiająca działanie praktyczne uczniów - pisanie imion pismem obrazkowym na papierowym papirusie

3. Fotografia przedstawiająca efekty pracy uczniów - papirusy z hieroglifami

4. Fotografia przedstawiająca pracę grupy skrybów - tworzenie hieroglify

5. Fotografia przedstawiająca pracę plastyczną grupy skrybów - hieroglify oznaczający miłość do zwierząt

6. Fotografia przedstawiająca końcową prezentację grup

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IM. WITELONA W LEGNICY

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Kierunek Pedagogika

Specjalność edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne

”W krainie czekolady”

Autor: Jowita Marszałek

zrealizowany w kl. I b, Szkoły Podstawowej Nr 9 w Legnicy
pod opieką mgr Katarzyny Bobin
nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych

Wstęp

Temat mojego projektu brzmi: „W krainie czekolady”. Wybierając ten temat, chciałam, aby był atrakcyjny i ciekawy dla jego odbiorców, którymi są uczniowie pierwszej klasy szkoły podstawowej. Temat zainspirował mnie, ponieważ zdałam sobie sprawę, że zajęcia na temat czekolady nie są prowadzone w szkole, nie ma ich w podstawie programowej, a mogą dostarczyć dzieciom nowej wiedzy, umiejętności i jeszcze więcej radości.

Podczas projektu dzieci dowiedzą się o korzystnym wpływie czekolady na organizm człowieka, procesach powstawania czekolady i o twórcach czekoladowej historii.

W tym celu wybrałam metodę projektu, która rozwija twórcze myślenie, współpracę w grupie i samodzielne dochodzenie do wiedzy.

Warunek nowości

Temat zainteresuje uczniów, ponieważ jest im znany z życia codziennego. Kojarzy się z rzeczami miłymi i przyjemnymi. Podczas zajęć dzieci dowiedzą się wielu ciekawych rzeczy związanych z czekoladą. Będą miały możliwość poznania składników czekolady i samodzielnego jej wykonania w klasie szkolnej. Dowiedzą się, że w odpowiednich ilościach ma korzystny wpływ na funkcjonowanie naszego organizmu. Poznają historię powstawania czekolady oraz za czym sprawą trafiła do Europy.

Warunek naukowości

Uczniowie po projekcie zdobędą wiedzę i wzbogacą swój zasób językowy o pojęcia z zakresu edukacji polonistycznej, przyrodniczej, społecznej i matematycznej. Nowe pojęcia będą przyswajać podczas rozmów z prowadzącym i podczas eksperymentu - samodzielnie tworzymy czekoladę. Będą mieli możliwość zobaczenia wielu ciekawych procesów z zakresu fizyki oraz zgromadzą wiedzę podczas oglądania prezentacji multimedialnej, która zawiera wiele ciekawostek związanych z tą słodkością.

Warunek problemowości

Zostanie spełniony poprzez stawianie uczniom wielu pytań problemowych w części teoretycznej zajęć i podczas ich aktywnej pracy. Została zaplanowana dyskusja na temat powstawania czekolady oraz rozmowa o jej pozytywnych właściwościach dla organizmu ludzkiego, będą tworzone definicje naukowe.

Aktywność uczniów będzie przejawiać się w częstym stawianiu pytań i w twórczych odpowiedziach. Praca w grupie podczas projektu będzie wspaniałą okazją do kształtowania w uczniu spontanicznego myślenia, argumentowania swoich przekonań i racji. Metoda ta zintegruje w umyśle ucznia istniejące style wiedzy.

Większą wagę ma wiedza zdobyta na drodze szukania, sprawdzania, eksperymentowania, zadawania pytań i testowania niż wiedza podana przez nauczyciela.

Warunek eksploracyjności

Uczniowie podejmą trud działań badawczych. Postarają się bacznie obserwować i słuchać wiadomości przekazywanych za pomocą ilustracji i słowa. Podczas tych zajęć nie będzie czasu na nudę i rutynowe zajęcia, ponieważ starałam się tak ułożyć zadania, aby były one dla nich w całości interesujące i pochłaniały całą ich dziecięcą ciekawość. Moim priorytetem są działania skierowane na aktywność uczniów, a nie nauczyciela. Podczas zajęć dzieci będą stawiać własne hipotezy i poddawać je własnym przemyśleniom. Odkryją związek przyczynowo-skutkowy, będą w stanie określić i opisać „dlaczego tak się stało i skąd to się wzięło?”.

PROJEKT EDUKACYJNY DLA UCZNIÓW KLASY I

Temat: W krainie czekolady

Czas trwania: 3 godziny lekcyjne

Cele ogólne:

- pogłębianie wiedzy na temat czekolady,
- stwarzanie sytuacji sprzyjających aktywizowaniu myślenia, rozwiązywaniu problemów, doskonaleniu sprawności umysłowych,
- gromadzenie informacji o procesie powstawania czekolady,
- zachęcanie uczniów do spostrzegania rzeczywistości w sposób naukowy.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

1. wie, jakie są składniki, właściwości i stosowanie czekolady,
2. zna proces tworzenia czekolady,
3. wie, skąd pochodzi czekolada i kto ją wynalazł,
4. wie, jak rozwiązać problemy,
5. utrwała pojęcia (wrzenie, ciecz, ciało stałe, rozpuszczanie, ochładzanie, mieszanie, proporcje właściwe),
6. doskonali umiejętności pracy w grupie,
7. potrafi wywiązać się z powierzonych zadań,
8. wie, co to są zmysły i zna ich nazwy,
9. podejmuje współpracę z kolegami,
10. potrafi zaprezentować osiągnięcia własne i całej grupy,
11. gromadzi słownictwo na podany temat,
12. doskonali percepcję wzrokową i słuchową.

Osoby odpowiedzialne za wykonanie

- Jowita Marszałek - studentka
- mgr Katarzyna Bobin – nauczyciel-opiekun praktyk
- mgr Anna Adamkiewicz – koordynator ds. praktyk

Adresaci projektu

Uczniowie klasy pierwszej Szkoły Podstawowej Nr 9 w Legnicy.

Sposoby wykonania - osiągnięcie celów

Przed realizacją projektu rozmawiałam z uczniami o tym, co ich ciekawi. Wraz z dziećmi wybrałam temat projektu edukacyjnego. Zawarłam z uczniami kontrakt, który zawierał sposób zachowania się, reguły, postawy podczas realizacji zajęć. Uczniowie dobrowolnie podpisali zobowiązanie. Podczas projektu uczniowie pracują indywidualnie oraz grupowo. Ich zadaniem będzie samodzielnie dobrać się w zespoły, w których będą pracować. Każda grupa musi wybrać osobę odpowiedzialną za utrzymywanie porządku w miejscu pracy oraz reprezentowanie pozostałych osób z grupy podczas omawiania eksperymentu związanego z produkcją czekolady. W projekcie mojego autorstwa wszyscy uczniowie pracują nad takimi samymi zadaniami. Podczas projektu dzieci uczestniczą w doświadczeniu, poznają składniki i proces powstawania czekolady. Uczniowie wspólnie w swoich grupach wyciągają wnioski z przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśniają zjawiska, jakie zauważyli. Podczas podsumowania zajęć prowadzący rozmawia z uczniami o tym, co zapamiętali z lekcji, co najbardziej im się w nich podobało, czy jest jeszcze coś, czego chcieliby się dowiedzieć na ten temat.

Na zakończenie zajęć uczniowie za trud włożony w realizację projektu otrzymają czekoladowe medale zrobione z domowej czekolady.

Formy pracy:

1. indywidualna aktywność jednolita,
2. grupowa aktywność jednolita.

Metody pracy:

1. metoda słowna: rozmowa, dyskusja, objaśnienie, opis,
2. metoda zajęć praktycznych: praca plastyczna, eksperyment,
3. metoda oglądowa: ilustracje, obrazy, prezentacja multimedialna.

Sposoby oceny pracy

Podczas oceniania pracy uczniów skupiałam się, aby został zachowany cel projektu oraz nie generalizowałam zachowań i osiągnięć uczniów, aby rzetelnie móc ich oceniać. Podczas oceniania stosowałam pochwały, wzmacniało to prawidłową postawę uczniów oraz ich zapał do podejmowania nowych, nieznanymi dotąd zadań. Skupiałam się na ocenie jakościowej, a nie ilościowej.

- Jednym z celów mojego projektu było zintegrowanie uczniów. Zwracałam uwagę na przebieg pracy w grupach, czy zadania były rozłożone równomiernie pomiędzy wszystkimi dziećmi. Jaka panowała między nimi atmosfera, jakie pełnili role.
- Zadaniem projektu było zgłębianie wiedzy uczniów na temat historii czekolady, jej produkcji, ciekawostek z nią związanych oraz jej wpływu na zdrowie człowieka. Kryterium oceny była obserwacja zdobytej wiedzy uczniów i jej wykorzystanie podczas rozmów, dyskusji i prezentacji multimedialnej.
- Na moją końcową ocenę miały wpływ trzy składniki: samoocena grupy, ocena innych uczestników, obserwacja powierzonych uczniom zadań.

Pomoce dydaktyczne

Środki dydaktyczne wykorzystane w moim projekcie miały za zadanie usprawnić pracę uczniów i pomóc w przyswajaniu nowej wiedzy. Powinny pobudzać ich do działania i dać możliwość czynnego uczestnictwa w zajęciach. Do projektu wykorzystywałam takie przedmioty jak: obrazki (z rzeczami, które kojarzą się z czekoladą), czekoladki w sreberku, czekoladki o różnych smakach (mleczna, gorzka, biała, z nadzieniem, kawowa) i kształtach, historyczne opowiadanie o czekoladzie, miska, worek, pojemniki plastikowe na produkty spożywcze, produkty spożywcze (jajka, mąka, mleko, masło, cukier, kakao, bułka tarta, budyń, kisiel, ocet, sól), kartki, kolorowe tasiemki, masa solna, piosenki, odtwarzacz CD, prezentacja multimedialna, czekoladowe medale.

Wykaz literatury:

Adamek I., Projektowanie i modelowanie edukacji zintegrowanej, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2002.

Adamkiewicz J., Ślęzak G., Moczydlak M., Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych, Legnica 2012.

Gołębniak B.D., Uczenie metodą projektu, WSiP, Warszawa 2002. <http://czekollada.fm.interia.pl/stro-na4.htm> [dostęp na dzień 20.11.2013 r.].

Jąder M., Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi, Wyd. IMPULS, Kraków 2009.

Nehring A., Sawicka, L. Szelańska-Strzyga A., Uczyć ciekawie to znaczy jak?, Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2002.

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel informuje dzieci, że na dzisiejszych zajęciach będziemy rozmawiać o czymś, co wszyscy lubią, a najbardziej dzieci. Jednak nie powie im, co to takiego. Sami będą musieli odgadnąć temat dzisiejszych zajęć. Nauczyciel rozdaje każdemu uczniowi po jednym obrazku, na którym znajdzie się: logo znanej marki czekolady (Milka, Goplana, Wedel, Wawel), czekolada, kakao, czekoladki, cukierki czekoladowe. Uczniowie wraz z obrazkiem dostaną po jednej kostce czekolady zawiniętej w sreberko. Kiedy odgadną, co będzie tematem zajęć, nauczyciel na zachęcenie dzieci w czynnym udziale w zajęciach pozwoli im zjeść czekoladkę, którą dostali (załącznik nr1).
2. Nauczyciel prowadzi z dziećmi rozmowę - wprowadzenie, podczas której uczniowie rozmawiają na temat poniższych zagadnień:
  - czy jedzą czekoladę?
  - jak często jedzą czekoladę?
  - czy wiedzą, jakie są rodzaje czekolady?
  - jak sądzą, czy czekolada może mieć korzystny wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka?
  - czy wiedzą, skąd się wzięła czekolada?
3. Nauczyciel wraz z dziećmi siadają w kole na dywanie. Nauczyciel mówi dzieciom, że zaraz dowiedzą się, jak powstała czekolada i kto ją wymyślił. Jednak do tego zadania potrzebne jest skupienie. Wykonają teraz ćwiczenie na poprawę koncentracji i na wyciszenie. Nauczyciel bierze pełną miseczkę wody i podaje pierwszemu dziecku, zadaniem pozostałych jest podanie w taki sposób miseczki do kolegi obok, aby ani jedna kropla wody nie wylała się z miski. Po wyciszeniu nauczyciel zaczyna opowiadać uczniom historię powstania czekolady. Opowiadanie ma charakter obrazkowy. Prezentacja obrazków składa się z: sylwetki twórcy czekolady, państwa, gdzie powstała czekolada, drzewa kakaowca, itp. Rozmowa z uczniami, co zapamiętali z opowiadania i jakie szczegóły zwróciły ich największą uwagę (załącznik nr 1).
4. Uczniowie pozostają na dywanie. Przechodzimy do rozmowy na temat zmysłów:
  - czy wiedzą, czym są zmysły?
  - jakie zmysły posiadamy?
  - do czego potrzebne są nam zmysły?
 Następnie każdy uczeń losuje z „czarodziejskiego woreczka” czekoladkę (mleczną, gorzką, białą, z nadzieniem). Podczas wykonywania zadania uczniowie mają zawiązane oczy. Ich zadaniem jest odgadnąć, jaki smak i kształt ma wylosowana czekoladka. Dzieci używają zmysłu węchu i dotyku.
5. Nauczyciel dzieli uczniów na pięcioosobowe grupy. Na każdym stanowisku uczniowie znajdują produkty spożywcze, takie jak: jajko, mąka, mleko, masło, cukier, kakao, bułka tarta, budyń, kisiel, ocet, sól. Dzieci dowiadują się, że w tych produktach spożywczych znajdują się „tajne składniki” potrzebne do zrobienia czekolady. Zadaniem każdej z grup jest wspólne zastanowienie się i wybór pięciu składników, z których powstaje czekolada. Po przedstawieniu grupowych propozycji, nauczyciel prezentuje właściwe składniki i z całą klasą omawia proces powstawania czekolady.

Prowadzący zadaje uczniom pytania problemowe:

- jak sądzą, co musi stać się ze składnikami, żeby powstała z nich czekolada?
- dlaczego podgrzewanie jest potrzebne w produkcji czekolady?
- jak myślą, który składnik jest najważniejszy w produkcji czekolady?
- co dzieje się z produktami podczas gotowania? (uczniowie zapoznają się z takimi pojęciami jak: wrzenie, ciecz, ciało stałe, rozpuszczanie, mieszanie się składników, ochładzanie).
- czym jest receptura, przepis?

- czym są właściwe proporcje? co to znaczy „dawać na oko”?
- czy zachowanie proporcji jest konieczne?
- jak sądzą, czy przepisy kucharskie są konieczne?

Dla utrwalenia zadania uczniowie dostaną kartkę, na której namalują (zapiszą) pięć niezbędnych składników czekolady. Kartki zostaną zwinięte i przewiązane kolorową tasiemką (załącznik nr 2). Nauczyciel poinformuje dzieci, że mogą „tajną recepturę” przekazać innej osobie, bądź zostawić sobie.

6. Praca plastyczna.

Tworzenie bombonierek z masy solnej zabarwionej kakao. Prezentacja swoich prac. Podczas pracy plastycznej włączona jest muzyka relaksacyjna i piosenki o czekoladzie.

7. Rozmowa z dziećmi o pozytywnych właściwościach czekolady.

Czekolada dostarcza naszemu organizmowi niezbędnych witamin, poprawia nastrój, powinno się ją jeść podczas nauki i przed sprawdzianami. Zwrócenie uwagi dzieci, że czekolada domowa jest o wiele zdrowsza niż czekolada kupiona w sklepie. Zdrowe czekolady to takie, które posiadają bardzo dużą zawartość kakao. Nauczyciel pokaże opakowanie czekolady ze sklepu, przeczyta jej skład i porówna ze składnikami czekolady domowej. Uczniowie będą się starali samodzielnie wyciągnąć wnioski.

8. Prezentacja multimedialna, podczas której uczniowie dowiedzą się i zobaczą:

- pierwszą maszynę do wyrobu czekolady,
- drzewo kakaowca - miejsce występowania,
- największą czekoladę świata, która powstała w 2010 roku, ważyła 4410 kg i pobiła rekord Guinnessa,
- największy sklep z czekoladą świata,
- dzieła stworzone z czekolady,
- jak powstała czekolada w Niemczech w 1839 r. stworzyła ją firma Jordan & Timaeus.

9. Na zakończenie zajęć wszyscy wspólnie usiądą w kole na dywanie. Dzieci opowiedzą, co podobało im się podczas dzisiejszych zajęć i co ciekawego z nich zapamiętały. Nauczyciel podziękuje uczniom za udział w zajęciach i wręczy im czekoladowe medale.

Załącznik nr 1

Czekolada istniała już od bardzo, bardzo dawna. Pierwszymi smakoszami czekolady byli Majowie. Żyli bardzo dawno temu. Uprawiali oni kakaowce (nauczyciel pokazuje dzieciom drzewo kakaowca). Ziarna kakaowca mielili i prażyli. Gotowe kakao łączyli z wodą i tak powstawał napój dla Królów i bardzo bogatych ludzi. Czekolada była nazywana napojem bogów. Pito ją podczas ważnych uroczystości.

Dużo później czekoladę odkrył Krzysztof Kolumb i sprowadził ją do Europy. Podczas jednej ze swoich podróży zobaczył łódź, na której znajdowały się nasiona kształtem przypominające migdały. Bardzo go zaciekały, więc postanowił kupić je od miejscowego sprzedawcy. Kiedy nasiona wnoszono na pokład łodzi, Kolumb zobaczył, że miały one dla miejscowych ludzi bardzo duże znaczenie. Ludzie starali się, żeby nie wysypało się ani jedno ziarno. Kolumb widział, jak żołnierz pił z kubeczka płynną czekoladę, chwilę potem miał bardzo dużo energii i lepsze poczucie humoru.

W Europie czekoladę na początku uważano na niedobłą, gorzką i cierpką. Z pomocą przyszli hiszpańscy mnisi (nauczyciel pokazuje postać hiszpańskiego mnicha) i opracowali nową miksturę czekolady. Trwało to długo, ale warto było czekać. Mnisi dodali do ziaren kakao cukier i przyprawy, takie jak cynamon i anyż. Mnisi strzegli tajnych składników czekolady, aby nikt ich nie poznał. Wyjawienie przepisu lub wyniesienie chociaż jednego ziarna było karane śmiercią.

Po pewnym czasie wszystko się zmieniło i w Hiszpanii powstała pierwsza fabryka czekolady. Stała się ona słynna na cały świat. Zaczęto produkować ją w Holandii i innych krajach europejskich. Czekolada przynosiła bardzo duże zyski. Na początku na plantacjach kakaowca pracowali niewolnicy. W 1679 r. we Francji powstały pierwsze czekoladki i nadano im nazwę PRALINKI - od nazwiska kucharza Plessis-Praslina, który je wynalazł. Podczas wojen czekolada służyła nie tylko do jedzenia i picia. Była ona także lekarstwem, który posiadał niezwykle właściwości.

Następny przełom nastąpił, kiedy wyprodukowano pierwszą tabliczkę czekolady. Rudolphe Lindt wynalazł maszynę do mieszania czekolady - mieszała ona kakao tak długo, aż z czekolady zniknął gorzki smak, stawała się aksamitna i rozpląwała się w ustach.

Szwed Henri Nestlé wpadł na pomysł, żeby pomieszać kakao z mlekiem w proszku i tak powstała znana do dziś i powszechnie lubiana czekolada mleczna. Rodzynki, orzechy i migdały w słodkim przysmaku zawdzięczamy Włochom, natomiast kolorowe opakowanie bombonierki uważa się za wynalazek Belgów.

Załącznik nr 2

Tajemnicza receptura czekolady:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Refleksje po realizacji projektu

Projekt edukacyjny „W krainie czekolady” uważam za udany. Wniósł on do życia uczniów pierwszej klasy nową wiedzę. Oceniam go pozytywnie, ponieważ uczniowie zgromadzili wiedzę, której nie zdobędą podczas zwykłych zajęć. Było to dla nich coś nowego i ciekawego. W sposobie zachowania uczniów widoczna była ciekawość, chęć pogłębienia wiedzy związanej z czekoladą.

Podczas historycznego opowiadania „Skąd się wzięła czekolada” byłam pod dużym wrażeniem z powodu zainteresowania treścią historyczną i tym, ile z niej zapamiętali. Opowiadanie o czekoladzie było dla uczniów inspirujące, cieszyło się dużym zainteresowaniem. Uczniowie po skończonych zajęciach podchodzili i podejmowali rozmowę na temat jego treści. Eksperyment, który wykonali podczas projektu dostarczył im wiele radości. Możliwość skorzystania z produktów spożywczych budziła w nich motywację do działania, ponieważ nieczęsto zdarzają się zajęcia eksperymentalne z wykorzystaniem prawdziwych przedmiotów.

Prowadzenie projektu dało mi obraz umiejętności, jakie zdobyłam w trakcie toku studiów, co należy jeszcze doskonalić, a co zmienić. Pokazał mi, jak ciężkie jest samodzielne ocenianie uczniów, ile

wysiłku i pomysłowości potrzeba włożyć aby napisać projekt. Nie było to rzeczą łatwą, jednak dało dużo satysfakcji i radości podczas realizacji. Mając możliwość prowadzenia zwykłych zajęć edukacyjnych i projektu edukacyjnego, istnieje możliwość zauważenia różnic, jakie są między nimi. Projekt daje możliwość sprawdzenia się w roli kreatywnego nauczyciela. Nauczyciela, który wniesie w proces edukacji coś innego, ciekawego, wartego uwagi. Dzieci uczą się poprzez zabawę, obserwację i eksperyment.

Mój projekt został pozytywnie odebrany przez jego uczestników, nauczyciela oraz przez rodziców, którzy gratulowali mi pomysłowości i dzielili się ze mną reakcjami dzieci, zauważonymi po skończonym projekcie. Podczas wręczania medali, widziałam na twarzach dzieci wiele radości i wielkie podekscytowanie. Dla mnie, jako prowadzącego, uśmiech dzieci był najlepszą zapłatą za trud włożony w napisanie i przeprowadzenie projektu.

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IM. WITELONA W LEGNICY

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Kierunek Pedagogika

Specjalność zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z językiem angielskim

” Za co podziwiamy i szanujemy ludzi? Autorytet ”

Autor: Justyna Orzech

zrealizowany w kl. III d, Szkoły Podstawowej Nr 4
im. Włodzimierza Puchalskiego w Legnicy
pod opieką mgr Joanny Gruzińskiej
nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych

Wstęp

Pomysł stworzenia oraz zrealizowania projektu edukacyjnego związanego z tematyką autorytetu zrodził się podczas rozmowy z uczniami. Okazało się, że większość z nich chciała, aby zajęcia były na temat ich ulubionej gwiazdy, piłkarza czy piosenkarza. Wybór dobrego autorytetu, dobrego mędrca, to wybór dobrej drogi życiowej. Skoro mijają pokolenia i na świecie żyje tyle wspaniałych, wybitnych postaci, dlaczego nie wzorować się na nich i nie brać z nich przykładu? Uważam, że dobrym pomysłem jest umożliwienie uczniom zrozumienia, czym są wartości, jaka jest ich waga w życiu oraz czy warto brać przykład z innych. Kim jednak są współczesne autorytety? Gdzie ich szukać? Za czym głosem podążać? Czy autorytet jest tą samą osobą co idol? Chciałabym, aby uczniowie poszukując odpowiedzi na te i inne pytania problemowe doszli do wiedzy, która posłuży im na całe życie i wpłynie na to, jakimi będą ludźmi.

Projekt ten spełnia wszystkie warunki, które gwarantują nauczycielowi, że zagadnienia, jakie chcę przekazać dzieciom uzupełnią tę wiedzę, którą już mają.

Atrybut nowości

Treści projektu nie będą powieleniem wiedzy, którą uczniowie już posiadają. Po raz pierwszy będą mieli możliwość wcielić się w rolę dziennikarza, który samodzielnie wybierze najlepszą osobę do przeprowadzenia z nią wywiadu na temat wartości. Będą mieli także możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy na forum klasy oraz podzielenia się swoimi odczuciami związanymi z wypowiedziami respondentów. Spróbują zrozumieć, co ma dla nich w życiu największą wartość oraz jak to jest w przypadku utraty wartości. Uważam, że nowością, którą doświadczą uczniowie będzie współpraca całej klasy w tworzeniu jednego plakatu, okazanie szacunku do pracy swoich kolegów, działanie po raz pierwszy w tak dużej grupie, aby osiągnąć jeden, wspólny cel.

Atrybut naukowości

Temat zajęć jest ważny, aktualny, ale także dojrzały, uczniowie na swój sposób spróbują go rozwiązać. To również temat, który jest podejmowany przez osoby dorosłe. Uczniowie będą mieli za zadanie wyjaśnić i zinterpretować ważne zagadnienia dotyczące wartości, którymi warto się kierować w życiu. Uczniowie będą oceniali zachowanie innych ludzi i określali, czy mogą być one nazwane autorytetem.

Atrybut problemowości

Przeprowadzanie przez uczniów wywiadów może wywołać u nich zachwyt, dociekliwość badawczą oraz zainteresowanie. W wielu uczniach może powstać chęć do dalszego poszukiwania wiedzy przez metodę wywiadu. Uczniowie będą starali się wyjaśnić przyczyny oraz skutki posiadania lub utraty pewnych wartości. Konflikt, który zaistnieje między wiedzą osobistą uczniów a nową wiedzą sformułowaną problemowo spowoduje u nich chęć rozszerzenia tematu i zrozumienia zjawisk, które będą miały miejsce. Wysłuchanie przez uczniów nagrań wywiadów dotyczących Włodzimierza Puchalskiego wzbudzi nie tylko zachwyt, ale także konsternację, ponieważ informacje, które usłyszą, nie zawsze będą zgadzały się z ich wiedzą na ten temat. Uczniowie będą starali się dociekać prawdy oraz wzbudzi się w nich dalsza dociekliwość badawcza.

Atrybut eksploracyjności

Uczniowie podejmą trud działań badawczych, który będzie polegał na zrozumieniu i uświadomieniu sobie, co w życiu ma dla nich wartość oraz jak o nią dbać. Uczniowie poszerzą swoją wiedzę na temat autorytetu i dowiedzą się, w jaki sposób mogą rozwiązywać problemy, z którymi sobie nie radzą, a odwołując się do wiedzy i doświadczenia swojego autorytetu mogą znaleźć w sobie wiarę w pokonanie każdej trudności.

1. Cele - wyniki podjętych działań:

a) Cele ogólne

- rozwój osobowy ucznia, określenie oraz uszeregowanie własnych wartości, zrozumienie pojęcia autorytetu oraz potrzeby jego posiadania

b) Cele pośrednie (etapowe)

- zrozumienie pojęcia „wartość” i „autorytet”
- zrozumienie indywidualności każdej osoby
- zgłębienie wiedzy na temat patrona szkoły

c) Cele szczegółowe: Uczeń:

- potrafi podać definicję wartości i autorytetu
- potrafi wymienić wartości, jakie wyznaje
- potrafi słuchać innych
- potrafi wyrazić własną opinię na dany temat
- potrafi bronić swojego wyboru, swoich racji
- potrafi znaleźć wspólne cechy dla siebie i swojego idola
- potrafi współpracować z innymi

2. Czas realizacji

Projekt trwa trzy jednostki lekcyjne (135 minut)

3. Osoby odpowiedzialne za projekt edukacyjny

- Justyna Orzech – studentka
- mgr Joanna Gruzińska – nauczyciel-opiekun praktyk
- mgr Anna Adamkiewicz – koordynator ds. praktyk

4. Adresaci projektu

Adresatami projektu są uczniowie klasy III „d” Szkoły Podstawowej nr 4 im. Włodzimierza Puchalskiego w Legnicy.

5. Sposoby wykonania - osiągnięcie celów:

Cele, które wyznaczyłam sobie do zrealizowania w trakcie projektu postaram się osiągnąć poprzez różne metody. Uważam, że rozwój osobisty ucznia dokona się poprzez szukanie odpowiedzi na pytania problemowe i otwarte, a także przez poszerzanie wiedzy w trakcie samodzielnego przeprowadzenia wywiadu. Dzięki zadaniu polegającym na wybraniu i wypisaniu najważniejszych wartości, a także odrzuceniu mniej ważnych uczeń osiągnie cel określenia oraz uszeregowania własnych wartości. Poprzez pytania problemowe i dyskusję uczniowie będą mogli zrozumieć definicję autorytetu na swój sposób. Uczeń tworząc plakat z całą klasą będzie uczył się współpracy, rozumienia innych osób oraz dzielenia się. Po wysłuchaniu wywiadów z respondentami na temat W. Puchalskiego dzieci poszerzą swoją wiedzę na temat patrona szkoły.

Uczniowie przez rozmowę a nawet dyskusję będą mieli możliwość wyrazić własną opinię na dany temat, a także bronić swoich poglądów i racji. Tworząc pracę w grupie dotyczącą idoli, uczniowie uświadomią sobie, że te osoby są tak samo ważne jak oni i mają wiele cech wspólnych z każdym z nich. Poprzez roz-

mowę i dyskusję uczniowie będą mogli dojść do wiedzy kim jest autorytet, jakie cechy powinien posiadać oraz czy każdy może nim być. Uważam, że cele, które sobie założyłam na początku projektu zostaną w pełni zrealizowane.

6. Metody pracy:

a) Oparte na słowie:

- dyskusja z podejmowaniem decyzji: uczniowie będą dyskutowali na temat tego, kim może być autorytet, jakie cechy powinien posiadać oraz czy każdy może nim być. Uczniowie podejmą decyzję, kim dla nich jest autorytet.
- pytania problemowe i otwarte: uczniowie będą udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące roli wartości w życiu człowieka, sposobów radzenia sobie z ich utratą. Uczniowie będą starali się odpowiedzieć na pytanie, czy oni mogliby stać się autorytetem dla drugiej osoby oraz w jaki sposób mogłoby się to stać.
- wywiad przeprowadzony przez uczniów z różnymi ludźmi na temat wyznawanych wartości: uczniowie wcielą się w rolę dziennikarza w celu poszerzenia wiedzy na temat wartości, jakie wyznają ważne w ich życiu osoby dorosłe.
- słuchanie i zadawanie pytań przez dzieci oraz odpowiadanie na pytania: uczniowie przeprowadzą wywiad z ważną dla nich osobą, będą zadawali pytania, wysłuchają wypowiedzi oraz dopytają o nurtujące ich sprawy. Uczniowie będą słuchali nagrań z wywiadami dotyczącymi patrona szkoły, następnie wypowiedzą się na ich temat, będą mieli możliwość dopytać się o różne informacje oraz odpowiedzieć między innymi na pytanie: „Czy wszystkie usłyszane informacje są prawdziwe?” Uczniowie w grupach czteroosobowych będą słuchali wypowiedzi rówieśników dotyczących ich idoli, a także będą dzielili się swoją wiedzą.
- negocjowanie znaczeń podczas pojawienia się konfliktu poznawczego: uczniowie będą starali się wyjaśnić pojęcie wartości oraz autorytetu. Konflikt wywoła pytanie: „Czy każdy z was może być autorytetem?”. Uczniowie będą starali się podać definicję autorytetu oraz negocjować, jakie cechy powinna posiadać taka osoba.
- składanie sprawozdań czy relacji z wykonanej pracy: uczniowie będą składali relację z przebiegu wywiadu z ważną dla nich osobą, opiszą jej przebieg oraz podzielą się zdobytymi informacjami. Po wykonaniu pracy w grupach czteroosobowych złożą relację z przebiegu wykonywania zadania oraz jego skutków na forum klasy.
- opowiadanie twórcze: uczniowie napiszą notatkę na temat Włodzimierza Puchalskiego, dlaczego go szanujemy i cenimy, co przekazał młodszemu pokoleniu oraz czy warto go naśladować. Uczniowie uzasadnią swoją wypowiedź.

b) Metody oparte na działaniu:

- doświadczenie: uczniowie po raz pierwszy doświadczą możliwości przeprowadzenia wywiadu i wcielenia się w rolę dziennikarza, a także zdania relacji z jego przebiegu.

7. Formy pracy

Uczniowie na początku projektu indywidualnie na forum klasy podzielą się swoimi doświadczeniami i wiedzą związaną z przeprowadzaniem wywiadu. Następnie wystąpi praca zbiorowa jednolita, ponieważ wszyscy uczniowie posłuchają wypowiedzi nauczyciela na temat ważnej i znanej osoby, która jest zarazem niezwykła i podobna do każdego z nas.

Kolejno uczniowie zostaną podzieleni na grupy czteroosobowe, w których postarają się podzielić swoją wiedzą na temat idoli, a także stworzyć tabelkę, w której wypiszą ich cechy. Chętni uczniowie będą wyszukiwać informacji na temat hasła „autorytet” w słowniku wyrazów bliskoznacznych, synonimów oraz antonimów. Następnie nastąpi praca z całą klasą, uczniowie będą starali się odpowiedzieć na pytania

otwarte, które postawi przed nimi nauczyciel. Cała klasa wysłucha nagrań z wywiadów dotyczących patrona szkoły. Chętne osoby wypowiedzą się na ten temat, ocenią je oraz dopowiedzą brakujące informacje.

Praca jednolita indywidualna wystąpi w trakcie tworzenia pisemnej twórczej notatki na temat Włodzimierza Puchalskiego. Następnie uczniowie stworzą wspólny plakat zawierający informacje dotyczące patrona szkoły. Na zakończenie zajęć, gdy nauczyciel będzie zadawał pytania dotyczące projektu udział będzie brała cała klasa.

8. Sposoby oceny pracy:

Jednym z celów projektu jest integracja klasy, dlatego ocenie będzie podlegała aktywność uczniów w tworzeniu wspólnego plakatu oraz aktywność uczniów w dyskusji na temat tego kim jest autorytet, jakie posiada cechy. Dzięki tej dyskusji zostanie zrealizowany cel poszerzenia wiedzy uczniów o definicję autorytetu. Swobodne wypowiedzi uczniów stworzą możliwość podzielenia się swoimi poglądami z innymi, a także bronięcia swoich racji. Pracując w grupie czteroosobowej, każdy uczeń będzie miał szansę słuchać innych z uwagą, co będzie brane pod uwagę przy ocenie. Uczeń w trakcie projektu będzie oceniany przede wszystkim za swoją aktywność, za chęć do pracy i współpracy, a także za szacunek do wypowiedzi innych.

9. Pomoce - środki dydaktyczne

Podczas realizacji projektu wykorzystałam biografię Jana Pawła II i Włodzimierza Puchalskiego, słownik wyrazów obcych, słownik synonimów i antonimów, brystol, kartki A4, nagrania wywiadów (płyta CD), laptop, wywiady przeprowadzone przez uczniów, notatki na temat idoli uczniów, zdjęcia patrona szkoły, flamastry, klej, magnesy.

10. Scenariusz zajęć:

Temat: „Za co podziwiamy i szanujemy ludzi? Autorytet”

1. Wstęp. Informacja na temat zajęć i kryteriów oceniania.
2. Rozmowa z uczniami na temat przeprowadzonych przez nich wywiadów:
  - czy od razu wiedzieliście, kogo wybrać do wywiadu?
  - czy łatwo było przeprowadzić taki wywiad?
  - co było najtrudniejsze?
  - co najbardziej was zaintrygowało w wykonywaniu tego zadania?
  - kto chce podzielić się z nami swoim wywiadem?
  - czy ktoś chciałby zacytować wypowiedź, która mu się bardzo spodobała?
  - kto chciałby powiedzieć nam wszystkim życiową radę, którą otrzymał, może i my z niej zaczerpnijemy coś dobrego.
3. Każdy uczeń otrzymuje cztery małe karteczki. Na każdej z nich zapisuje bardzo ważną dla siebie wartość. Uczniowie zaciskają te karteczki w ręce i zastanawiają się, jakie to uczucie mieć te cztery wartości. Następnie nauczyciel prosi, aby uczniowie po jednej wartości odrzucali tak długo, aż zostanie im jedna najważniejsza wartość. Uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami i uczuciami.
4. Nauczyciel zadaje pytanie „Jak mówimy na szanowane, podziwane i lubiane przez nas osoby?”
5. Nauczyciel prezentuje swój autorytet - osobę wyjątkową, a zarazem podobną do każdego z nas (Jan Paweł II), następnie wraz z uczniami wymienia cechy wyjątkowe oraz te zwyczajne.

Praca w grupach.

Uczniowie są podzieleni na grupy czteroosobowe, wyjmują przygotowane wcześniej materiały na temat osób, które podziwiają. Najpierw wypowiadają się w grupie na temat **powodów wybrania tych osób**, następnie w grupie odpowiadają na pytanie:

- a) W czym ta osoba, którą wybrałam/em **jest wyjątkowa**?
- b) W czym ta osoba jest **podobna do mnie**?

Uczniowie zapisują wszystko na kartce papieru, następnie lider prezentuje całą pracę.

6. Uczniowie zapisują do zeszytów temat zajęć.
  - Uczniowie wyszukują wyrazów bliskoznacznych słowa „autorytet” w słowniku,
  - Uczniowie wyszukują synonimy oraz antonimy wyrazu „autorytet”,
  - Uczniowie wyszukują i czytają informacje ze słownika, nauczyciel zapisuje na tablicy, uczniowie do zeszytów.
7. Rozmowa z uczniami. Odpowiedzi na pytania:
  - jakie znacie autorytety?
  - znacie już wartości, jakie posiada autorytet. Czy uważacie, że wy moglibyście nim być?
  - dlaczego niektóre autorytety nie żyją, a dalej ludzie o nich pamiętają, wspominają?
  - jakie są metody, aby upamiętnić ważną osobę?
  - czy wiecie, czym imieniem nazwana jest wasza szkoła?
8. Nauczyciel włącza nagrania z wywiadu przeprowadzonego z różnymi pracownikami szkoły, z rodzicami uczniów, a także z uczniami klas starszych. Osoby te wypowiadały się na temat patrona szkoły. Po wysłuchaniu nagrania nauczyciel rozmawia z uczniami, prosi o opinię na temat wypowiedzi oraz uzupełnienie informacji.
9. Uczniowie piszą notatkę na temat Włodzimierza Puchalskiego: „Dlaczego szanujemy i cenimy Włodzimierza Puchalskiego? Co przekazał kolejnym pokoleniom i w czym powinniśmy go naśladować?”
10. Nauczyciel wiesza biały brystol na tablicy i informuje uczniów, że zrobią wspólny klasowy plakat na temat patrona szkoły, który będzie wisiał w ważnym miejscu. Uczniowie w grupach 2-3 osobowych podchodzą do tablicy i dopisują ważne i ciekawe dla nich informacje.
11. Podsumowanie zajęć - uczniowie odpowiadają na poniższe pytania:
  - co było trudne na tych zajęciach?
  - co było bardzo ciekawe?
  - co było nowe?
  - co było zaskakujące, co zdziwiło uczniów?
  - czy było coś, co wam się nie podobało?

11. Wykaz literatury:

- Adamkiewicz J., Ślęzak G., Moczydlak M., Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych, Legnica 2012
- Mikina A., Zajęc B., Jak wdrażać metodę projektów?, Kraków 2006
- Red. Kitowska D., Projekt edukacyjny i inne formy uczenia się we współpracy, Piła 2003
- <http://blogiceo.nq.pl/szkola2zero/poradniki/poradniki-projektowe/>
- <http://www.edunews.pl/system-edukacji/1254-uczenie-sie-metoda-uczniowskiego-eksperymentu>

12. Refleksje po realizacji projektu:

Moje refleksje przede wszystkim łączą się z oceną projektu dokonaną przez uczniów. Wychowankowie byli bardzo zadowoleni z projektu, na pierwszy plan padło hasło „nie używaliśmy książek!”, chociaż uczniowie korzystali ze słowników, to nie zauważyli w tym niczego złego. Uczniowie oceniali projekt jako bardzo ciekawy, po raz pierwszy spotkali się z wystuchaniem nagrań wywiadów, a także tworzeniem klasowego plakatu. Praca z idolami, w której uczniowie wypisywali cechy podobne do siebie podbudowała ich samoocenę, co im się bardzo podobało.

Poszczególne zadania były związane z zainteresowaniami uczniów, z ich wartościami, autorytetami, co było dla nich interesujące. W rozmowie po realizacji projektu uczniowie wymienili wszystkie elementy, które miały miejsce w jego przebiegu.

Pozytywnym zaskoczeniem było dla mnie to, że wielu uczniów bardzo dobrze oceniało zadanie domowe, które mieli przygotować na dzień projektu. Uczniowie poczuli się ważni, ponieważ mieli za zadanie wczuć się w rolę dziennikarza, podobały im się również wyniki wywiadu, którymi chętnie się dzielili. Przygotowanie informacji o własnym idolu skutkowało poszukiwaniem informacji na jego temat, co także bardzo ciekawiło uczniów. Chętnie dzielili się z rówieśnikami ciekawostkami, które poszerzyły ich wiedzę.

Uważam, że projekt wypadł bardzo dobrze, uczniowie bardzo aktywnie brali w nim udział, słuchali siebie nawzajem, chętnie współpracowali, a co najważniejsze projekt był dla nich bardzo ciekawy i byli zadowoleni, że mogli w nim uczestniczyć, a to dla nauczyciela jest chyba najważniejsze.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1

Zadanie 1. Drogi uczniu! Proszę, abyś spróbował pobawić się w dziennikarza. Twoim zadaniem jest przeprowadzenie wywiadu z jedną lub dwiema osobami dorosłymi, które są dla Ciebie bardzo ważne, które lubisz i szanujesz.

Pytania do wywiadu:

1. Gdyby miał Pan/i wybrać to, co jest w Pańskim życiu najważniejsze, to co by to było?
2. Czym Pan/i kieruje się w życiu? (czy jest coś, co pomaga w codziennym dobrym, godnym i szczęśliwym życiu?)
3. Jeżeli miał(a)by Pan/i powiedzieć mi radę na całe życie, to co by to było?
4. Czy jest osoba, na której się Pan/i wzoruje w życiu? Kto to jest?

Zadanie 2. Spróbuj pomyśleć o osobie bardzo ważnej dla Ciebie, z którą chciałbyś przeprowadzić wywiad, ale nie masz takiej możliwości. Znajdź jej zdjęcia, fragmenty wypowiedzi, cytaty, informacje na temat tej osoby oraz różne inne rzeczy, które są z nią związane.

Załącznik nr 2

Pytania do wywiadu z nauczycielami, rodzicami i uczniami na temat Włodzimierza Puchalskiego.

1. Czy wie Pan/Pani kto jest patronem szkoły?
2. Kim był Włodzimierz Puchalski?
3. Dlaczego szkoła wybrała go na patrona?
4. Co robił Włodzimierz Puchalski w swoim życiu?
5. Jakie są najważniejsze cechy Włodzimierza Puchalskiego?
6. Jakie zachowania uczniowie powinni powielać naśladując Włodzimierza Puchalskiego?
7. Czym w życiu kierował się Włodzimierz Puchalski?

Załącznik nr 3

Włodzimierz Puchalski (1909 – 1979)...

... swoją przygodę z fotografią rozpoczął jako kilkunastoletni chłopiec; jedna z jego fotografii zwyciężyła wówczas w konkursie organizowanym przez czasopismo „Łowiec Polski”. Po zdobyciu w 1937 r. Złotego Medalu na Międzynarodowej Wystawie Łowieckiej w Berlinie Włodzimierz Puchalski właściwie nie rozstawał się już z aparatem fotograficznym.

Wiele podróżował docierając także do najodleglejszych zakątków Antarktydy i Arktyki. Zafascynowany rodzimą fauną i florą spędzał długie miesiące na rozlewiskach Biebrzy i Narwi, gdzie fotografował ulubione przez siebie ptaki. **Włodzimierz Puchalski nie tylko fotografował, lecz także jako pierwszy w Polsce nakręcił film przyrodniczy.** W pełni profesjonalną twórczość filmową rozpoczął w 1946 r. **organizując Instytut Filmowy.** W swoich dokumentacjach zarówno fotograficznych, jak i filmowych utrzymywał wtedy **rzadkie, a dzisiaj już prawie niespotykane w Polsce gatunki zwierząt** (m. in. tchórza stepowego, dropa, żurawia zwyczajnego). **Całe pokolenia uczyły się przyrody śledząc jego radiowe i telewizyjne programy.**

Ważniejsze filmy:

- „Ptasia wyspa” – 1947 r. I nagroda Fontainebleau, I nagroda Edynburg;
- „Wykluwanie się piskląt” – 1948 r. Wyróżnienie w Londynie;
- „Skrzydłaci rycerze” – 1956 r. I nagroda Edynburg (1975 r.);
- „Wyspa piór i puchu” – 1959 r.;
- „Puszcza Białowieska” – 1964 r. Srebrny Lajkonik IV OFF Kraków 1964 r.;
- „Nasze zwierzęta stepowe” – 1971 r.;
- „Nasze gady i płazy” – 1972 r.;
- „Wśród łąk i wód” – 1974 r. Złoty Światowid III OFF Łódź.

Włodzimierz Puchalski urodził się 06 marca w Mostach Wielkich koło Lwowa (Ukraina).

Tu rozpoczyna naukę, którą kontynuuje na Wydziale Rolniczo – Leśnym Politechniki Lwowskiej, gdzie uzyskuje tytuł inżyniera agronoma. Od najmłodszych lat podpatruje przyrodę, życie zwierząt, a po otrzymaniu pierwszego aparatu fotograficznego łączy pasję przyrodnika z fotografią.

W latach 1933–1939 rozpoczyna współpracę z wieloma pismami przyrodniczymi, m.in. sławnym pismem amerykańskim „**National Geographic**”, gdzie publikuje szereg zdjęć opisujących piękno polskiej przyrody. Od 1934 roku Wł. Puchalski ogarnięty jest nową pasją, kręceniem 16 mm **kamerą filmów przyrodniczych.** Jego pierwszy film nosi tytuł „Bezkrwawe łowy” i spotyka się z uznaniem krytyki oraz bardzo dużym zainteresowaniem publiczności. Do wybuchu drugiej wojny światowej Wł. Puchalski jest już uznanym twórcą i laureatem wielu krajowych i zagranicznych nagród. Najbardziej prestiżową jest zdobyty w 1937 roku **Złoty Medal na światowej wystawie łowieckiej w Berlinie**, co było rewelacją na skalę światową. W czasie okupacji ukrywa się pod przybranym nazwiskiem, pracując jako leśniczy w dorzeczu Wisły i Sanu. Niestety lata wojenne to okres jedynie obserwacji przyrody nieudokumentowany ani filmami, ani zdjęciami.

Po zakończeniu wojny jakiś czas Włodzimierz Puchalski pracował naukowo na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W 1947 roku współorganizuje Wytwórnę Filmów Oświatowych w Łodzi, z którą wiąże się do końca życia. Po wojnie gruntuje sławę zapoczątkowaną działalnością przedwojenną, szeregiem znakomych filmów o tematyce przyrodniczej, z których znaczna część zdobywa krajowe i międzynarodowe nagrody.

W 1957 roku zostaje zaproszony do udziału w wyprawie naukowej na Spitzbergen organizowaną przez Polską Akademię Naukową. Jest oczarowany nowo poznaną przyrodą Arktyki, co owocuje nowymi filmami oraz albumami fotograficznymi poświęconymi temu tematowi. **W roku 1978 wyruszył na kolejną wyprawę naukową na Antarktykę,** która okazała się niestety jego ostatnią podróżą.

Włodzimierz Puchalski zmarł 19 stycznia 1979 r., a jego ciało złożono na skalnym wzgórzu Wy-
spy Króla Jerzego, nieopodal polskiej bazy naukowej. Miejsce to zostało oznaczone symbolem nagrobnym
wykonanym przez znanego krakowskiego rzeźbiarza Bronisława Chromeego.

Wł. Puchalski pozostawił po sobie ponad 60 filmów, z których najbardziej znane i emitowane
do dzisiaj to: „Łabędzie jezioro”, „Ptaki naszych wód”, „Przyroda Arktyki” i inne. Pozostawił również około
20 albumów fotograficznych i książek o tematyce przyrodniczej, np.: „Bezkrwawe łowy”, „Wśród trzcin
i traw”, „Zwierzęta naszych lasów”.

Źródło: www.czworka.legnica.pl/o-szkole/nasz-patron/

Załącznik nr 4

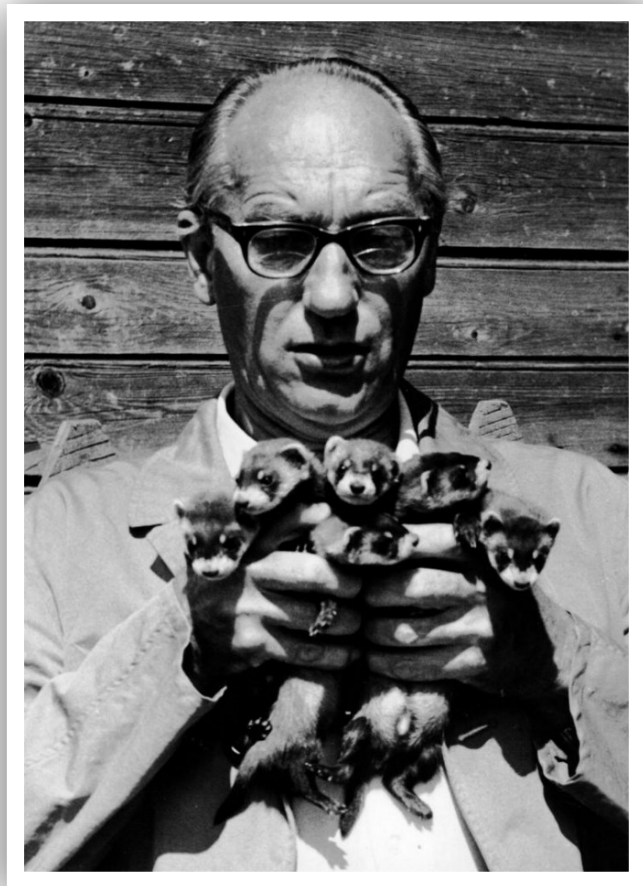
Jan Paweł II

WYJĄTKOWY	ZWYKŁY CZŁOWIEK, TAKI JAK MY
<ul style="list-style-type: none"> - znał kilkanaście języków obcych - wybaczył człowiekowi, który chciał go zabić - był dobry dla każdego - zdarzały się cuda za jego przyczyną - był papieżem - został beatyfikowany - poświęcił życie dla innych - tolerował wszystkich, kochał ludzi niezależnie od rasy, wyznania, poglądów, posady - napisał wiele książek, encyklik, wierszy - starał się, on - jeden człowiek, zaprowadzić pokój i sprawiedliwość na całym świecie - był odporny i wytrzymały, jako starszy człowiek, z wieloma chorobami, po ostrzale dalej poświęcał się dla ludzi i żył dla nich, nie dla siebie - był tak wielkim człowiekiem, a zarazem tak skromnym - był znany na całym świecie - jest osobą, którą będzie pamiętała historia przez wiele wieków - ma wiele pomników, wiele miejsc jest nazwanych jego imieniem, wiele osób cytuje jego wypowiedzi - jest osobą, którą chce naśladować wiele ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępny dla zwykłych ludzi - rozmawiał ze wszystkimi - nie czuł się ważniejszy od innych - chodził do szkoły jak każdy z nas - bardzo często żartował, miał duże poczucie humoru, często się śmiał - miał swoje ulubione dania, np. lubił kremówki - chorował - musiał poświęcać wiele czasu na naukę - miał swoich bliskich przyjaciół - dowód na poczucie humoru oraz na to, że się nie obrażał, ani nie unosił pychą: „Jeden z watykańskich prałatów chciał się nauczyć polskiego, więc sprowadził sobie nasz elementarz. Nauka była jednak tak pospieszna, że kiedy chciał się nową umiejętnością pochwalić przed Ojcem Świętym, coś mu się pomyliło i zamiast: „Jak się czuje Papież”, rzekł: „Jak się czuje piesek?”. Papież spojrzał na niego zdumiony, po czym odrzekł: „Hau, hau”.

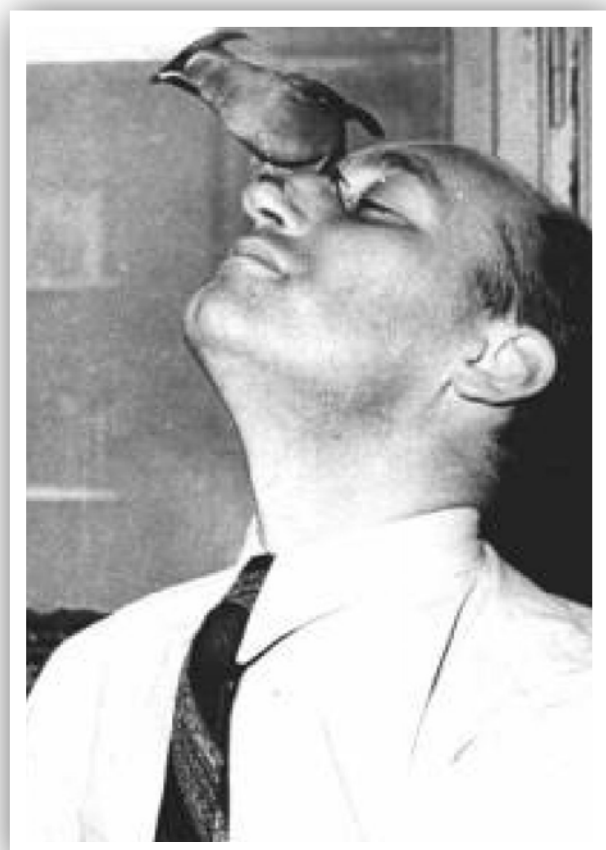
Załącznik nr 5

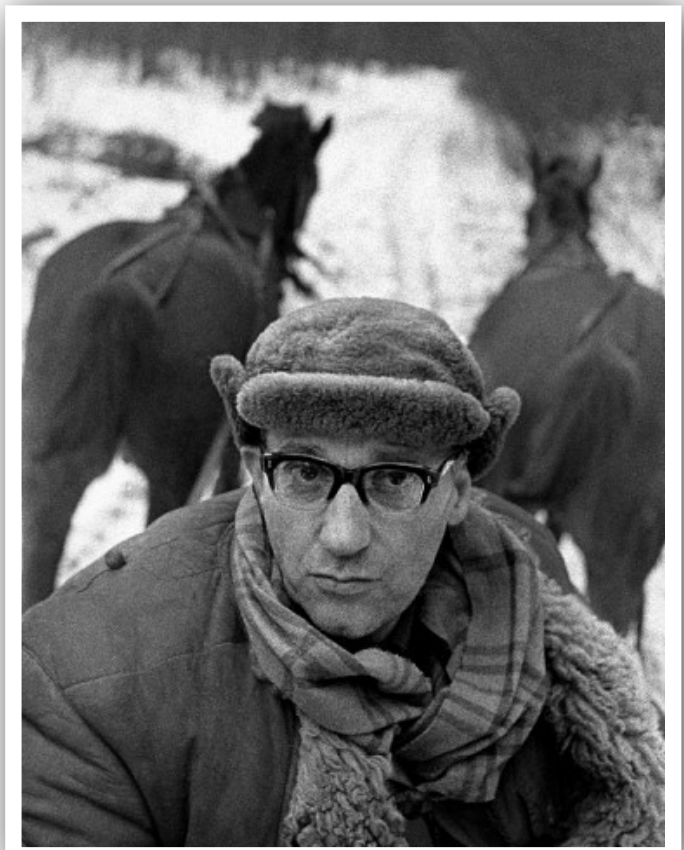
Załącznik nr 6

Załącznik nr 7

Załącznik nr 8

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IM. WITELONA W LEGNICY

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Kierunek Pedagogika

Specjalność edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne

”Świat ludzkich emocji”

Autor: Katarzyna Osińska

zrealizowany w kl. II a, Szkoły Podstawowej Nr 10
im. Zofii Kossak w Legnicy
pod opieką mgr Iwony Tarnogórskiej-Oziębły
nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych

Wstęp

Inspiracją do napisania projektu stały się między innymi słowa z książki Małgorzaty Taraszkiewicz „Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu” – **„Wszystko zaczyna się w umyśle”**. Za fundamentalne uznałam to, co najgłębiej jest w człowieku - jego emocje. I właśnie w ten świat emocji zapraszam dzieci podczas wspólnej realizacji projektu.

Wielu współczesnych ludzi, zarówno dorosłych, jak i dzieci nie radzi sobie ze swoimi uczuciami. Na ogromną potrzebę edukacji emocjonalnej dzieci i młodzieży w polskich szkołach zwraca uwagę wielu psychologów, pedagogów, socjologów, a także sami nauczyciele. Mówią o tym zarówno wyniki badań, jak i obserwacje życia codziennego, narastające problemy wśród samych dzieci, konflikty między dziećmi i ich rodzicami, relacje rodziców i nauczycieli.

„Jak dotąd pozostawiamy bowiem emocjonalną edukację naszych dzieci przypadkowi, co daje coraz bardziej zgubne wyniki. Jedynym rozwiązaniem jest nowe spojrzenie na zadania szkoły, na to, co może ona zrobić, by wychować i ukształtować całego człowieka, zajmując się jednocześnie jego umysłem i sercem.”

(Goleman D: Inteligencja emocjonalna. Poznań: Media Rodzina, 199, s.18).

Jako przyszły nauczyciel uznałam więc za istotne zwrócenie uwagi na inteligencję emocjonalną dzieci, kształcenie w nich takich kompetencji jak: umiejętność rozpoznawania i nazywania własnych emocji oraz panowania nad nimi, zdolność motywowania się i kierowania własnymi emocjami, umiejętność słuchania innych, wrażliwość na uczucia innych czyli empatia oraz umiejętność rozwiązywania konfliktów i wyjaśniania nieporozumień, nawiązywania i podtrzymywania właściwych relacji z innymi.

Jest to szczególnie konieczne w czasach, gdzie prawidłowy rozwój dziecka zarówno moralny, jak i emocjonalny zaburzą, a wręcz „zabijają” napędzane zyskiem gry komputerowe. Przepętnione brutalnością, agresją, angażujące w akty przemocy, nie pozostają bez wpływu na psychikę dziecka. Dzieci stają się znieczulone na przemoc w codziennym życiu, obojętne na potrzeby innych, cechuje je brak głębszych więzi emocjonalnych z innymi ludźmi. Życie w wirtualnym świecie często zaczyna dominować nad tym realnym, jawiącym się jako nudny. Dzieci dłużej przebywają w towarzystwie bohaterów gier komputero-

wych, niż z rodziną czy rówieśnikami. Gry stają się substytutem kontaktów społecznych, zanika potrzeba szukania ich w rzeczywistości. Jest to więc niejednokrotnie idealny świat ucieczki przed trudną rzeczywistością dla dzieci nie radzących sobie z własną emocjonalnością, z niską samooceną, nie mających dobrych relacji z rówieśnikami czy rodzicami. Tam mogą zrealizować wiele marzeń, nie przeżywają żadnego zagrożenia, obawy, że zostaną odrzucone, czy upokorzone. Uznałam więc za istotne wzmocnienie więzi emocjonalnej wśród uczniów w klasie, danie możliwości dzieciom lepszego poznania się, stworzenie warunków do rozwoju empatii, zrozumienia, wzajemnego szacunku. Także obserwacje sposobu bycia dzieci, ich zachowania, najczęstszych konfliktów w klasie utwierdziły mnie co do słuszności podjętego tematu projektu.

Realizowany przeze mnie projekt spełnia następujące warunki: warunek nowości, warunek naukowości, warunek problemowości i warunek eksploracyjności.

Atrybut nowości

- Jest realizowany przez zapoznanie uczniów z różnymi rodzajami uczuć występujących w życiu człowieka.
- Zaznajomienie dzieci z konstruktywnymi metodami rozładowywania napięcia, uwalniania negatywnych emocji, takich jak: gniew, złość, niepokój.
- Uczestnicy projektu zdobywają między innymi takie umiejętności, jak:
  - umiejętność dobrej komunikacji w grupie;
  - asertywność;
  - umiejętność właściwego wyrażania własnych stanów emocjonalnych oraz potrzeb;
  - umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych;
- Nowością dla dzieci jest także próba przełożenia widzianych przedmiotów na to, co mogą one symbolizować (podczas zabawy, gdzie dzieci otrzymują zadanie ożywienia pacynki i nadania jej cech ludzkich).

Atrybut naukowości

- Choć temat emocji nie jest z pewnością dzieciom całkowicie nieznanym, to jednak zamierzeniem moim było takie ukazanie tematu, by emocje stały się dla nich czymś istotnym, by nabyły one umiejętność ich właściwego nazywania i rozróżniania w ich własnym życiu.
- Atrybut ten jest spełniony poprzez poszukiwania przez dzieci źródeł przeżywanych przez nie stanów emocjonalnych, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, oraz przyczyn ich zachowania, czy pewnych reakcji w określonych sytuacjach życiowych.
- Jest to problematyka ważna, o charakterze naukowym, gdyż człowiek ciągle bada i próbuje odpowiedzieć na wiele pytań dotyczących ludzkich uczuć. Nie możemy powiedzieć, że temat emocji jest przez człowieka do końca poznany. Ich problematyka jest obecna w każdej dziedzinie naukowej dotyczącej człowieka, od psychologii, po pedagogikę, socjologię filozofię, czy etykę, itd.
- Tematy podejmowane przeze mnie uruchamiają wiedzę interpretacyjną, służą zgłębieniu dziedzin wiedzy humanistycznej i społecznej.

Atrybut problemowości

- Wszystkie podejmowane przeze mnie tematy mają na celu pobudzić w dzieciach ich dalszą dociekliwość badawczą, stawiają je w konflikcie poznawczym. Moim zamierzeniem jest zaciekawienie dzieci przedstawianą problematyką na każdym etapie realizacji projektu, pobudzenie do samodzielnego pogłębiania wiedzy osobistej, głębszych osobistych refleksji, zatrzymania się nad poruszonymi tematami.

Poprzez ukazanie różnych stanów emocjonalnych ludzi w filmie, a także rozmowę z dziećmi na temat ich emocji w życiu, moim zamiarem jest skłonienie do poszukiwania przez nie odpowiedzi na fundamentalne pytania w życiu:

- "Co to jest życie?"

- „Jaki jest cel ludzkiego życia?”
- „Kim jestem i po co żyję?”
- „Czym jest prawda w życiu człowieka?”

W filmie celowo ukazałam problemy współczesnego świata, takie jak: bieda, cierpienie, historia - obóz koncentracyjny, ludzka ofiara, cierpienie Jezusa. Zmusza to uczniów do głębszej refleksji na temat ludzkiego życia, otwiera na poważne problemy społeczne, takie jak: ubóstwo na świecie, wojny, choroby, nieszczęścia ludzkie, problemy współczesnego świata. Stawia ich w tak zwanym konflikcie poznawczym pomiędzy wiedzą osobistą a wiedzą nowo sformułowaną problemowo.

Wiedza interpretacyjna zachęca dzieci do pogłębionej refleksji i analizy trudnych sytuacji życiowych:

- „Dlaczego jest cierpienie na świecie?”
- „Jaki jest sens cierpienia w życiu?”
- „Dlaczego jest agresja, przemoc, nienawiść, brak przebaczenia na świecie?”
- „Dlaczego ludzie doświadczają negatywnych emocji takich jak: smutek, przygnębienie, rozpacz?”
- „Co jest przyczyną ludzkich cierpień na świecie?”
- „Kto jest za nie odpowiedzialny?”
- „Czy można im w jakiś sposób zapobiec?”
- „Dlaczego ludzie często nie rozumieją się nawzajem?”
- „Jak sprawić by świat był szczęśliwszy?”

Podczas rozmów z dziećmi odwoływałam się do oglądnętego przez nie filmu, próbując odnieść to, co zobaczyły do ich własnego życia. Zamierzeniem moim było, by dzieci zadawały sobie pytania: W jakich sytuacjach czuję się podobnie? Jak to jest, że emocje, które przeżywam, nie są czymś odosobnionym, że wielu ludzi myśli czy odczuwa w podobny do mnie sposób? Sprzyja to rozwojowi empatii, zainteresowania drugą osobą, umiejętności postawienia się w sytuacji drugiej osoby, zastanowienia się, jak można jej pomóc?

Ze względu na walory wiedzy wyjaśniającej i interpretacyjnej w tym projekcie, uczestniczące w nim dzieci nabywają umiejętność utrzymania większej dyscypliny w myśleniu. Uczestnictwo w projekcie wymaga również od uczniów dużej samodzielności w myśleniu.

Projekt z góry nastawiony jest także na otwarcie się każdego dziecka na dialog z innymi. Uczniowie poprzez prowadzone ze sobą dyskusje dochodzą do wspólnych konkluzji na temat spostrzegania rzeczywistości, a także uczą się szacunku dla odmiennych poglądów. Dzieci doświadczają zespołowej siły sprawczej, tego, że razem mogą zmienić coś w rzeczywistości, w której żyją, że mają na nią wpływ. Przyczynia się to do budowania wspólnoty klasowej. Ma to szczególne znaczenie dla dzieci biernych, wycofanych, przyglądających się do tej pory życiu klasy.

Atrybut eksploracyjności

Projekt podejmuje trudne i odpowiedzialne zadanie dotarcia do wewnętrznego „ja” dziecka. Daje okazję do tego, by dziecko spotkało się „samo z sobą” oraz stwarza warunki do lepszego poznania siebie, nazywania przeżywanych emocji, docenienia przez dziecko być może do tej pory nieuświadomionych wartości. Inicjuje do własnej autorefleksji.

Projekt uczy, jak żyć w zgodzie z samym sobą i z innymi. Uczy, jak mówić otwarcie o własnych uczuciach, przełamywać bariery komunikacyjne już od najmłodszych lat, nie bać się wyrażać własnych poglądów, zawsze być szczerym i mówić prawdę. Pokazuje także, jak stawać z odwagą w obliczu problemów życiowych oraz konfliktów pojawiających się tam, gdzie dziecko przebywa - w domu, klasie, wśród rodzeństwa, rówieśników czy przyjaciół.

Atrybut eksploracyjności jest realizowany także poprzez stworzenie warunków do tego, by dzieci nauczyły się nowych sposobów komunikacji oraz by uznały je za lepsze od tych dotychczas stosowanych. Dalsze wykorzystanie ich w życiu przyczyni się z pewnością do poprawy stosunków interpersonalnych w najbliższym otoczeniu każdego dziecka.

Atrybut ten jest spełniony również dzięki stworzeniu odpowiednich warunków ku temu, by każde dziecko podjęło próbę autoprezentacji - wyrażenia tego, kim jest, własnych myśli, poglądów, wartości, czy też zdania na temat swojej klasy, kolegów i koleżanek „ze szkolnej ławki”.

Wszystkie atrybuty realizowanego projektu pozostają ze sobą w ścisłym związku. Co więcej, by spełniły zamierzony cel, wzajemnie się nachodzą i dopełniają tak, by ostatecznie integrować wiedzę w umyśle dziecka.

Ze względu na psychologiczne uwarunkowania - zależność między tym, jak człowiek spostrzega sam siebie, a tym, jak widzą go inni ludzie, projekt został podzielony na etapy. Dopiero po ich przejściu poszczególne elementy projektu tworzą szerszą logiczną całość. Zamierzony bowiem cel projektu realizuje się poprzez drogę od lepszego poznania przez dziecko własnego „ja”, wejścia w głąb siebie, po skuteczną komunikację z innymi. Jednocześnie zatem projekt dotyka wymiaru społecznego - doświadczenie tego, że jest się ważnym, potrzebnym podwyższa jakość bycia człowieka w społeczeństwie i dla społeczeństwa.

1. Cele - wyniki podjętych działań:

Cele ogólne:

- uświadomienie dzieciom, co to są uczucia;
- zapoznanie się z różnymi rodzajami uczuć;
- opanowanie i przewyższanie negatywnych stanów emocjonalnych takich, jak złość i agresja;
- autoprezentacja, kształcenie samoświadomości;
- budowanie pozytywnego obrazu swojego „Ja”;
- rozbudzenie gotowości do swobodnego wypowiedzania się, pokonywanie lęku przed wystąpieniem publicznym;
- rozwijanie umiejętności społecznej empatii, szacunku do innych;
- budowanie współdziałania i integracji w grupie;

Cele szczegółowe:

- uczeń rozpoznaje i nazywa uczucia oraz potrafi ujawnić je w różnych przeżywanych sytuacjach życiowych
- uczeń potrafi uzewnętrzniać własne uczucia poprzez wypowiedzi słowne i plastyczne
- uczeń zapoznaje się z konstruktywnymi metodami rozładowania napięcia, uwalniania negatywnych emocji, takich jak: gniew, złość, niepokój
- uczeń zdobywa umiejętność świadomego radzenia sobie z konfliktami oraz pokojowego rozwiązywania konfliktów
- dziecko nabywa umiejętność lepszego rozumienia siebie i innych
- dziecko uczy się akceptować i dostrzegać swoje możliwości
- dziecko umie otwarcie mówić o sobie i własnych marzeniach
- dziecko uczy się słuchania innych
- dziecko rozwija własną wyobraźnię
- zwiększenie poczucia przynależności i zaufania do grupy
- poprawa kontaktu werbalnego i niewerbalnego w klasie
- przełamywanie dystansu fizycznego wśród dzieci
- poznawanie mocnych stron poszczególnych osób w klasie

2. Czas realizacji: 5 jednostek lekcyjnych

3. Osoby odpowiedzialne za projekt edukacyjny:

- Katarzyna Osińska - studentka
- mgr Iwona Tarnogórska –Oziębły – nauczyciel-opiekun praktyk
- mgr Anna Adamkiewicz – koordynator ds. praktyk

4. Adresaci projektu:

Uczniowie klasy II „a” Szkoły Podstawowej Nr 10 im. Zofii Kossak w Legnicy (Oliwia, Natalia, Noemi, Zofia, Joanna, Alan, Katarzyna, Milena, Martyna, Weronika, Nadia, Jakub, Berenika, Maciej, Tytus, Weronika, Jakub, Natalia, Jakub, Antonina, Mikołaj, Hubert, Barbara).

5. Sposoby wykonania - osiągnięcie celów

- Osiągnięcie celów rozpoczyna się od wyrażenia przez uczniów zgody na zaproponowany przez praktykantkę temat: „Świat ludzkich emocji”
- Uczniowie podpisują kontrakt na czas realizacji projektu
- Prowadząca wspólnie z dziećmi ustala zasady i normy, jakie będą obowiązywać podczas zajęć
- Nauczyciel mówi o zaplanowanych celach, czego uczniowie się nauczą, jakie umiejętności nabędą realizując projekt
- Praktykantka informuje, jakie zadania są zaplanowane, jaki będzie przebieg zajęć podczas realizacji projektu
- Nauczycielka informuje uczniów o sposobach pracy, wyjaśnia, w jaki sposób uczniowie będą pracować na zajęciach
- Prowadząca ustala również skład i liczebności grup, w jakich będą pracować dzieci

Klasa zostaje podzielona na pięć zespołów. Ze względu na to, że zajęcia mają charakter integracyjny i jednym z ich celów jest lepsze poznanie się klasy, dzieci zostają podzielone na grupy losowo (każde dziecko losuje numer, który przyporządkowuje je do określonej grupy).

- Podział obowiązków grupowych

Praktykantka ustala role, jakie będą pełnić poszczególne dzieci. Wyjaśnia im, że każdy z nich jest współodpowiedzialny za realizację projektu. Rozdaje również uczniom przygotowane przez siebie naklejki z napisami - lider, czas, podział obowiązków, życzliwość. W każdej grupie zostaje wybrany lider, osoba odpowiedzialna za pilnowanie wyznaczonego czasu, osoba odpowiedzialną za podział obowiązków, jakie przypadną jej członkom podczas realizacji poszczególnych zadań oraz osoba, która będzie czuwać nad dobrą atmosferą panującą w grupie, wzajemną życzliwością i kulturalnym odnoszeniem się do siebie nawzajem.

- Jako wprowadzenie w tematykę realizowanego projektu praktykantka puszcza przygotowany przez siebie film o tematyce emocji. Rozwiesza również w sali przygotowany duży plakat obrazujący różne stany emocjonalne, jakie człowiek może przeżywać w życiu. Aby ułatwić nazywanie emocji przez dzieci prowadząca zawiesza w widocznym przez klasę miejscu przykłady przeżywanych przez człowieka nastrojów (szczęśliwy, przygnębiony, zły, rozczarowany, zawiedziony, itd.)
- Wszystkie prace plastyczne wykonane podczas realizacji projektu wieszane są na makiecie klasowej. Dzięki temu następuje tworzenie okazji do lepszego poznania się klasy oraz możliwość obejrzenia wytworów klasowych przez rodziców i inne osoby odwiedzające klasę.

6. Metody pracy

W realizowanym przeze mnie projekcie zostały wykorzystane przede wszystkim metody oparte na słowie (rozmowa, słuchanie i zadawanie pytań, odpowiadanie na pytania), obserwacji (film dydaktyczny, plakaty) oraz działaniu (metody aktywizujące, takie jak: linie czasu, wizualizacja, drama, symulacja, prace w grupach). Ze względu jednak na to, że projekt ma charakter integracyjny i głównym jego zamierzeniem jest samodzielne dochodzenie dzieci do wiedzy, podczas jego realizacji położyłam głównie nacisk na metody aktywizujące. Liczne z nich zostały zaczerpnięte z książki Małgorzaty Taraszkiewicz „Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu”. Niezwykle cenne są tu prace w grupach, wspólne dochodzenie przez

dzieci do wiedzy (gdzie jedynie wskazuję drogę dzieciom, nie narzucając im gotowych rozwiązań). Rozbudza to w dzieciach twórczą aktywność, pragnienie samodzielnego poszukiwania odpowiedzi na wiele pytań otwartych pojawiających się na poszczególnych etapach realizacji projektu. Wartością w tym projekcie są także liczne zabawy integracyjne, częste odnoszenie się do doświadczeń dzieci, bazowanie na posiadanej już wiedzy uczniów w realizacji zamierzonych celów.

7. Formy pracy

Formami pracy podczas realizacji projektu są: aktywność indywidualna (jednolita), aktywność zbiorowa z całą klasą (jednolita), aktywność grupowa (jednolita i zróżnicowana).

Ze względu na zamierzone cele projektu dominującą formą pracy podczas jego realizacji jest aktywność zbiorowa z całą klasą (rozmowy, wspólne zabawy) oraz praca w grupach. Ma ona bowiem korzystny wpływ na integrację zespołu klasowego, uczy dzieci współdziałania i współodpowiedzialności za powierzone im zadania, dostarcza bodźców motywujących do działania, współpracy oraz współzawodnictwa.

Wszystkie wykorzystane formy organizacyjne wzajemnie się przeplatają i uzupełniają, tworząc sprzyjające warunki do integracji zdobytej wiedzy w umyśle dziecka.

8. Sposoby oceny pracy:

- bieżąca ocena słowna nauczyciela podczas wykonywanych zadań, jakie stawia przed uczniami;
- systematyczne wspieranie postępów poszczególnych uczniów oraz grup;
- pochwała nowatorskich pomysłów dzieci, jak i ich osobistego zaangażowania, chęci uczestnictwa w zadaniach im stawianych;
- bieżąca ocena słowna nauczyciela na poszczególnych etapach pracy zespołowej;
- pozytywna ocena nauczyciela dobrej pracy zespołowej poszczególnych grup oraz poszczególnych dzieci odpowiedzialnych za powierzone im zadania w grupach (lider, czas, podział obowiązków, życzliwość);
- możliwość dokonania przez uczniów samooceny;
- wzajemna ocena uczniów podczas realizacji poszczególnych zadań projektu - praktykantka zachęca dzieci, aby podczas wspólnych działań wyrażały pozytywną ocenę słowną działań ich rówieśników, np.: „Podoba mi się twój pomysł”, „Jestem zachwycona twoim zaproszeniem”, „Pomóżmy razem Kubie”, „Podoba mi się napis, jaki wykonałaś na swojej kliszy”.

9. Pomoce - środki dydaktyczne

- film dydaktyczny o uczuciach - ma szczególne znaczenie podczas realizacji projektu. Dzięki niemu uczniowie zapoznają się z różnorodnością uczuć ludzkich, mają możliwość odnieść się do nich w każdym momencie zajęć. Poza tym film ma wartość samą w sobie. To, co zobaczymy długo pozostaje w naszej pamięci;
- dwa plakaty – pierwszy - „Obraz uczuć” oraz drugi - z nazwanymi stanami emocjonalnymi (zdziwiony, wystraszony, szczęśliwy, smutny, itd.) - mają za zadanie wprowadzić uczniów w tematykę emocji oraz ułatwić im nazywanie własnych uczuć;
- rozsypanka zdaniowa informująca o zakładanych celach projektu;
- naklejki z napisami - lider, czas, podział obowiązków, życzliwość;
- karty pracy ucznia (załączniki nr 1, załącznik nr 3);
- książka Małgorzaty Taraszkiewicz „Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu” (załącznik nr 2);
- muzyka relaksacyjna;
- pięć dużych brystoli oraz powycinane ilustracje z gazet, przedstawiające różne uczucia ludzkie, np.: szczęście, strach, lęk, zakłopotanie, gniew, złość, agresja, zdziwienie, zadowolenie, spokój, wstyd,

- nuda, radość;
- kartki do zajęć plastycznych;
- kartki z numerami telefonów;
- telefon;
- powycinane kolorowe, różnej wielkości słoje papierowe;
- klisze wykonane z brystolu;
- pociąg z dwunastoma wagonikami;
- naklejki, na których dzieci napiszą swoje imiona;
- pacynka;
- kartonowe duże serce, książka, latarka, kodeks drogowy, tablica Mendelejewa, ładowarka do telefonu, lustro, czapka i szalik, kalka;

10. Scenariusz zajęć:

Ze względu na integracyjny charakter projektu (od lepszego poznania siebie samego, po lepszą komunikację) został on podzielony na poszczególne etapy. Dopiero po ich przejściu projekt tworzy szerszą logiczną całość.

- Podczas pierwszego etapu projektu dzieci pracują nad zagadnieniem - „Poznajemy i nazywamy uczucia”.
- Tematem przewodnim drugiego etapu projektu jest - „Jestem kimś”.
- W ostatniej części projektu realizowane jest zagadnienie - „Blżej siebie”.

Pierwszy etap realizacji projektu: „Poznajemy i nazywamy uczucia”

Najważniejszym celem tej części projektu jest uświadomienie dzieciom, co to są uczucia. Uczniowie zapoznają się z różnymi ich rodzajami, uczą się je rozpoznawać oraz nazywać. Prowadzący stwarza okazję uczniom do mówienia o własnych stanach emocjonalnych, zarówno tych pozytywnych jak i negatywnych, doświadczanych przez nich w różnych sytuacjach życiowych: w domu, szkole, wśród rówieśników, przyjaciół. Ponadto ta część projektu jest okazją do zapoznania dzieci z konstruktywnymi metodami rozładowania napięcia oraz uwalniania negatywnych emocji, takich jak: gniew, złość, niepokój. Poprzez wspólne rozmowy i zabawy dzieci same poszukują najskuteczniejszych dla nich metod radzenia sobie z negatywnymi emocjami w życiu oraz szukają sposobów radzenia sobie z najczęściej pojawiającymi się konfliktami wśród nich.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w tematykę projektu.

- Podanie uczniom tematyki projektu: „Świat ludzkich emocji”.
- Zawarcie kontraktu z uczniami.
- Ustalenie zasad i norm, jakie będą obowiązywać podczas zajęć.
- Poinformowanie o zamierzonych celach, czego uczniowie się nauczą, jakie umiejętności nabędą realizując projekt. Zawieszenie tych informacji na tablicy szkolnej (załącznik nr 1).
- Na dzisiejszych zajęciach:

Lepiej poznamy siebie samych i innych;
Doświadczymy tego, że jesteśmy ważni;
Nauczymy się wyrażać swoje emocje;
Odczujemy radość z tego, że żyjemy;

Zapagniemy spełniać swoje marzenia;
Poczujemy się odpowiedzialni za razem spędzony czas;

- Zaznajomienie uczniów z rodzajami zaplanowanych zadań, jaki będzie przebieg zajęć podczas realizacji projektu.
- Zapoznanie ze sposobami pracy, wyjaśnienie, że klasa będzie pracować w grupach.
- Ustalenie składu i liczebności grup, w jakich będą pracować dzieci.

Klasa zostaje podzielona na pięć zespołów. Ze względu na to, że zajęcia mają charakter integracyjny i jednym z ich celów jest lepsze poznanie się klasy, dzieci zostają podzielone na grupy losowo (każde dziecko losuje numer, który przyporządkowuje je do określonej grupy).

- Podział obowiązków grupowych.

Praktykantka ustala też role, jakie będą pełnić poszczególne dzieci. Wyjaśnia im, że każdy z nich jest współodpowiedzialny za dzisiejsze zajęcia. Rozdaje również uczniom naklejki z napisami - lider, czas, podział obowiązków, życzliwość. W każdej grupie dzieci wybierają:

- lidera (LIDER),
- osobę odpowiedzialną za pilnowanie wyznaczonego czasu (CZAS),
- osobę odpowiedzialną za podział obowiązków, jakie przypadną jej członkom podczas realizacji poszczególnych zadań (PODZIAŁ OBOWIĄZKÓW),
- osobę, która będzie czuwać nad dobrą atmosferą panującą w grupie, wzajemną życzliwością i kulturalnym odnoszeniem się do siebie nawzajem (ŻYCZLIWOŚĆ).

Wybrane dzieci przyklejają sobie otrzymane naklejki na bluzki.

2. Jako wprowadzenie w tematykę realizowanego projektu praktykantka puszcza przygotowany film dydaktyczny o tematyce emocji. Dzieci dowiadują się z niego o różnych rodzajach emocji istniejących w życiu człowieka. Jest to wprowadzenie do rozmowy o emocjach, jakie towarzyszą dzieciom w ich życiu.
3. Rozmowa z dziećmi na temat oglądanego filmu. Praktykantka prosi chętne dzieci o wypowiedź na temat ich własnych refleksji, co do obejrzanego filmu, co je w szczególności poruszyło, czym chciałyby się podzielić z resztą klasy.
Poprzez stawianie przez prowadzącą pytań, dzieci podejmują próbę samodzielnego nazywania uczuć ludzkich oraz starają się odnieść je do własnego życia.
4. Pantomima, która jest próbą wprowadzenia w następującą po niej rozmowę. Praktykantka prosi, aby uczniowie dobrali się w pary, a następnie wykonywali określone czynności:
  - kłócenia się ze sobą;
  - bycia dla siebie czułym;
  - bycia wściekłym;
  - wzajemnego pocieszania się;
  - strachu.
5. Po pantomimie dzieci siadają w kręgu na dywanie. Poprzez wymienione niżej pytania naprowadzające, stawiane przez osobę prowadzącą, dzieci podejmują próbę nazywania i mówienia o własnych stanach emocjonalnych, zarówno tych pozytywnych, jak i negatywnych:
  - Czuję się zadowolony, gdy...
  - Czuję się szczęśliwy, gdy...
  - Jestem zły, gdy...
  - Jestem zdziwiony, kiedy...

- Boję się, gdy...
- Gdy ktoś krzyczy na mnie czuję się...
- Gdy idę do lekarza czuję się...
- Gdy nie rozumiem, co mówi nauczyciel czuję się...
- Kiedy ktoś mnie prosi o pomoc czuję się...

6. Ćwiczenie „Słowny bokser”

Praktykantka prosi, aby uczniowie po raz kolejny dobrali się w pary. Prowadząca wyjaśnia, na czym będzie polegała zabawa. Dzieci stają twarzami do siebie i kłócą się za pomocą wymyślnych dźwięków. „Walka” trwa 30 sekund.

7. Rozmowa na temat różnych sposobów radzenia sobie ze złością, która jest wewnątrz nas i nad którą można zapanować i ją przewyciężyć.

Praktykantka zadaje uczniom pytania naprowadzające na omawiany z nimi temat:

- Jak pozbywają się złości?
- W jakich sytuacjach w życiu doświadczali negatywnych uczuć?
- Czy kiedykolwiek zdarzyło im się stracić panowanie nad sobą i co wtedy robili?
- Jakie uczucia ogarniają je, gdy tracą panowanie nad sobą: wściekłość, zdenerwowanie, strach, bezradność?

Dzieci informują, co do tej pory robili, aby poradzić sobie ze swoją złością, np.:

- kłóciły się z kimś;
- wyzywały kogoś;
- używały brzydkich słów;
- płakały;
- wrzeszczały na całe gardło;
- tupwały nogami;
- uderzały w coś z całej siły;
- psuły coś;
- jeździły na rowerze;
- głośno gwizdały;
- wskoczyły do wanny z zimną wodą;
- słuchały muzyki;
- poszły spać, itd.

8. Prowadząca rozdaje uczestnikom kartę pracy – (załącznik nr 2), którą następnie wklejają do zeszytu. Jako zadanie domowe dzieci mają zastanowić się, w jakich sytuacjach w życiu doświadczają wymienionych w karcie pracy stanów emocjonalnych, a następnie ją wypełnić.

9. Ćwiczenie relaksacyjne (wizualizacja) - „Podróż do miejsca moich marzeń”.

Praktykantka informuje dzieci o różnych sposobach radzenia sobie z negatywnymi emocjami, pozbywania się napięcia wynikającego z przyczyn zewnętrznych. Proponuje dzieciom zabawę relaksacyjną (wizualizacja) „Podróż do miejsca moich marzeń”. Dzieci kładą się na dywanie. Praktykantka puszcza muzykę relaksacyjną i czyta tekst z książki Małgorzaty Taraszkiewicz „Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu” – (załącznik nr 3).

Po skończonej wizualizacji chętni uczniowie dzielą się własnymi wrażeniami.

10. Praca w grupach - Wyklejanka

Prowadząca rozdaje każdej grupie duży brystol oraz powycinane ilustracje z gazet, przedstawiające różne uczucia ludzkie, np.: szczęście, strach, lęk, zakłopotanie, gniew, złość, agresja, zdziwienie, zadowolenie, spokój, wstyd, nuda, radość. Zadaniem każdej grupy jest stworzenie własnego „Obrazu uczuć”, a następnie wyjaśnienie całej klasie, co czują postacie na ich obrazkach oraz próba odgadnięcia, jakie

wydarzenie mogło wpłynąć na odczuwany przez nie stan emocjonalny. Jako przykład „Obrazu uczuć” na makiecie klasowej zamieszczona jest wykonana wcześniej własna praca praktykantki.

11. Jako zadanie domowe praktykantka rozdaje uczniom kartę pracy - (załącznik nr 4), na której znajduje się kostka, która może posłużyć im w przyszłości do zabawy w „emocje”. Dzieci mogą udawać stan emocjonalny, który w zabawie wylosują na kostce.
12. Podsumowanie zajęć. Dzieci dzielą się tym, co najbardziej podobało im się na zajęciach oraz własnymi spostrzeżeniami.

Drugi etap realizacji projektu „Jestem kimś”

BUDOWANIE POCZUCIA WŁASNEJ WARTOŚCI I SILNEJ OSOBOWOŚCI

Głównym założeniem tej części projektu jest kształcenie samoświadomości, budowanie pozytywnego obrazu własnego „ja” przez każde dziecko uczestniczące w projekcie. Praktycznie każdy element tego scenariusza stwarza okazję dzieciom do uświadomienia sobie, że są wyjątkowe i niepowtarzalne. Uczy je akceptować i dostrzegać swoje możliwości, otwarcie mówić o sobie, swoim życiu i marzeniach. Staje się to okazją do przewycięzania nieśmiałości, pokonywania lęku przed wystąpieniem publicznym, tworzy klimat otwartości na siebie nawzajem, daje poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia wzajemne zaufanie w grupie.

Przebieg zajęć:

1. Rozmowa na temat: „Ważny”.

Rozmowa praktykantki z dziećmi na temat sytuacji z życia, kiedy czuły się ważne. Próba odpowiedzi na pytania:

- Co to znaczy być ważnym?
- W jakich sytuacjach czujemy się ważni?
- Czy bycie ważnym jest przyjemne?

Rozmowa z dziećmi na temat obowiązków w domu czy w szkole, które dodają im ważności.

2. Zabawa plastyczna: „Moja ręka”.

Praktykantka rozdaje dzieciom kartki z poleceniem narysowania swojej ręki. Dzieci przykładają rękę do kartki i obrysowują ją, następnie zapisują w środku odpowiedź na pytanie: „Co ta ręka umie robić najlepiej”. Następnie dzieci wycinają ręce i umieszczają je na wspólnej kartce, która następnie wieszana jest na makiecie klasowej.

3. Zabawa „Telefon spełnionych życzeń”(drama).

Uczniowie siadają w kręgu na dywanie. Praktykantka wręcza dzieciom kartki z numerem telefonu (każde dziecko otrzymuje inny numer) oraz podaje dzieciom informacje:

„Dostałeś numer telefonu do bardzo ważnej osoby, która każdemu spełnia jego życzenia. Wybierasz numer, odzywa się automatyczna sekretarka: tu numer... po usłyszeniu sygnału masz 20 sekund na wypowiedzenie życzeń.”

Następnie prowadząca wręcza dzieciom telefon, który podają sobie po kolei. Każdy uczestnik zabawy wykręca swój numer i wypowiada swoje życzenia.

4. Rundka „Po kłębku”.

Dalsza zabawa w kręgu, na dywanie. Osoba, która zabiera głos otrzymuje kłębek włóczki i ma opowiedzieć w ciągu dwóch minut najważniejsze rzeczy osobie: o swojej rodzinie, co lubi robić najbardziej, jakie ma marzenia, kim chciałaby zostać w przyszłości. Po skończonej wypowiedzi zatrzymuje koniec nitki

i rzuca kłębek innej osobie, która ma po niej zabrać głos. Kłębek wędruje do kolejnych wypowiadających się osób. Każdy, kto mówił podtrzymuje nitkę ręką. Po wypowiedzeniu się wszystkich następuje zwijanie nitki. Dzieci przypominają sobie, co ważnego powiedziała osoba, która rzuciła do nich kłębek.

5. „Stoje pełne skarbów” – praca indywidualna.

Każdy uczeń otrzymuje różnej wielkości papierowe stoje i wpisuje do nich rzeczy, które uważa, że są dla niego najważniejsze w życiu.

Stoje te zostaną wykorzystane (wklejone) w dalszej pracy plastycznej „Każdy ma swoją opowieść”.

6. Praca plastyczna pt. „Każdy ma swoją opowieść” (drama). Praktykantka rozdaje dzieciom klisze z brystolu. Dzieci przedstawiają na nich historie swojego życia. Mogą nakleić na nich przyniesione przez siebie zdjęcia, wykonane wcześniej stoje lub ulubione prace plastyczne. Uczniowie mogą również namalować na nich najważniejsze, najzabawniejsze momenty z ich życia (na przykład życia rodziny, szkoły, wakacji, spotkań z przyjaciółmi, itd.). Jako przykład takiej pracy plastycznej praktykantka wiesza na makiecie klasowej swoją własną kliszę. Dzieci rozpoczynają pracę w klasie, a następnie wedle własnej wyobraźni, kończą ją w domu. Klisze wieszane są następnego dnia na makiecie klasowej.

7. Wspólne podsumowanie zajęć.

Trzeci etap realizacji projektu Zajęcia integracyjne: „Blżej siebie”

UCZYMY SIĘ LEPIEJ ROZUMIEĆ SIEBIE SAMYCH I INNYCH LUDZI

Ta część projektu będzie dla dzieci okazją do lepszego poznania się, dostrzeżenia wartości poszczególnych osób w klasie, zwiększenia poczucia przynależności do grupy. Wspólne działania podejmowane przez klasę mają na celu sprzyjać lepszej integracji, poprawić kontakt werbalny i niewerbalny w klasie, przełamać dystans fizyczny wśród dzieci. Realizowane przez uczniów zadania tworzą okazję do rozwijania społecznej empatii, szacunku do innych, uczyć wzajemnego słuchania się, wyrozumiałości, a także akceptacji negatywnych cech charakteru innych. Pozwalają dzieciom także dostrzec, że są sobie nawzajem potrzebne, że mają wpływ jedni na drugich. Zamierzeniem tego etapu projektu jest również zapoznanie uczniów ze schematem rozwiązywania trudnych sytuacji w życiu codziennym oraz ćwiczenie umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych pojawiających się wśród dzieci. Przyczyni się to do lepszego komunikacji w klasie.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w tematykę zajęć.

Praktykantka prosi dzieci o to, aby w kilku zdaniach opisały swoją klasę (wypowiedzi na temat relacji, jakie w niej panują, jak poszczególne osoby czują się w niej, czy uważają się za zgrany zespół, czy mogą wzajemnie na sobie polegać, itd.).

2. Wspólne stworzenie pociągu klasowego.

3. „Miniasy”- tworzenie własnych opowiadań przez grupy.

Każda grupa otrzymuje kartę pracy – (załącznik nr 5).

Zadaniem każdej grupy jest dopasowanie min Mirka do poszczególnych obrazków oraz stworzenie własnej historii na temat przygody Mirka zamieszczonej w karcie pracy. Po wyznaczonym czasie każda z grup prezentuje własną opowieść.

4. Symulacja „Ożywiona pacynka” - próba ożywienia lalki z wykorzystaniem różnych przedmiotów,

które symbolizują pewne wartości w życiu (serce, książka, latarka, kodeks drogowy, tablica Mendelejewa, ładowarka do telefonu, lusterko, czapka i szalik, kalka).

Klasa tworzy koło na dywanie. Praktykantka umieszcza w nim pacynkę, informując, że na razie jest to tylko lalka, nie bije w niej ludzkie serce, nie czuje tego wszystkiego, co może czuć człowiek. Zadaniem klasy jest „ożywienie” pacynki, sprawienie, by stała się człowiekiem. Dzieci ożywiają pacynkę. Prowadząca informuje, że teraz jest to taki sam człowiek, jak każdy z nas. Następnie stymuluje dzieci do dyskusji poprzez zadawanie pytań:

- Czy nasza ożywiona pacynka wie już, jak postępować w życiu?
- Czy zna już wszystkie swoje możliwości?
- Co potrzebuje dostać od innych ludzi, by czuć się szczęśliwą w życiu?

Poprzez próbę przełożenia widzianych przedmiotów na to, co one mogą symbolizować, dzieci odpowiadają na pytania: Co potrzebne jest nam w życiu?, Po co są potrzebni inni ludzie?

- **Serce** - symbolizuje ludzką miłość;
- **Czapka i szalik** - symbolizują ludzkie ciepło, troskę, czułość i życzliwość;
- **Ładowarka do telefonu** - symbolizuje energię, jaką otrzymujemy dzięki ludzkiemu wsparciu, motywację do działania;
- **Książka** - to mądrość, jaką nabywamy dzięki innym ludziom;
- **Lusterko** - wszystko to, co widzimy dzięki innym ludziom;
- **Kalka** - symbolizuje ludzi nas naśladowujących, w nich pozostanie coś z nas, dzięki nim przetrwa to, co mamy najlepszego;
- **Tablica Mendelejewa** - jest symbolem wzorów godnych do naśladowania;
- **Kodeks drogowy** - symbolizuje ludzi - znaki drogowe, wskazujących właściwe drogi w życiu;
- **Kamizelka bezpieczeństwa** - symbolizuje ludzi chroniących i ostrzegających nas przed niebezpieczeństwami w życiu;
- **Latarka** - symbolizuje ludzi dających nam światło w życiu, wskazujących drogę, gdy zabłądzimy, czy potrzebujemy pomocy w chwilach zwątpienia;

Po omówieniu danego symbolu uczniowie dostarczają go ożywionej pacynce (np. ubierają ją w kamizelkę bezpieczeństwa, czapkę i szalik, wręczają książkę, latarkę, kodeks drogowy, itd.).

Zamierzeniem tej zabawy jest nauka lepszego rozumienia zarówno siebie jak i innych, dostrzeżenie, że każdy z nas jest wartościowy i niepowtarzalny oraz, że jesteśmy sobie nawzajem potrzebni i uczymy się pewnych rzeczy od siebie nawzajem.

5. „Czas na szczerość” - Praktykantka kładzie na środku sali duże kartonowe serce. Następnie prosi, aby chętne dzieci wywołały do środka serduszka osoby, którym chciałyby coś powiedzieć, na przykład: coś ważnego, miłego, może coś, czego nie miały odwagi powiedzieć wcześniej: „Jesteś...” „Potrafisz...”, „Masz...” „Lubię w Tobie...”
6. „Czas na pojednanie” - rozmowa na temat konfliktów w klasie.

Prowadząca wyjaśnia, że każdy z nas przeżywa konflikty, nieporozumienia w życiu, że życie bez nich nie jest możliwe. Wyjaśnia ogólne zasady skutecznego rozwiązywania konfliktów międzyludzkich oraz w jaki sposób wyrażać swoje emocje i potrzeby.

Następnie zadaje pytanie dzieciom: Czy jest może jakiś nierozwiązany konflikt w klasie? Czy ktoś chce z kimś porozmawiać, może przeprosić za jakieś zachowanie, słowa? Odważne dzieci zapraszają koleżanki, kolegów na rozmowę w środku położonego serca.

Praktykantka uwrażliwia dzieci na zasady dobrej komunikacji (asertywność, mówimy o sobie, własnych uczuciach, jak my się czuliśmy w konfliktowej sytuacji). W sytuacji braku chętnych dzieci prowadząca

symuluje konflikt klasowy - „Kolega wyśmiał koleżankę za to, że nie umiała rozwiązać zadania matematycznego na tablicy. Nazwał ją przy całej klasie głupią”.

7. Podsumowanie zajęć III etapu oraz całego projektu. Dzieci wypełniają kartę pracy ucznia (załącznik nr 6) - „Jak się dzisiaj czujesz?”, dzielą się tym, co najbardziej podobało im się dzisiejszego dnia oraz ogólnymi wrażeniami z przeprowadzonego wspólnie projektu.

11. Wykaz literatury:

- Adamkiewicz J., Ślęzak G., Moczydlak M., Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych, Legnica 2012
- Taraszkiewicz M., Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu, Warszawa 1996, wydawnictwa CODN
- Brudnik E, Moszyńska A., Owczarska B. Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie – przewodnik po metodach aktywizujących, Zakład Wydawniczy SFS, Kielce 2000;
- Adamek I., (red) Projektowanie i modelowanie edukacji zintegrowanej, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2002D;
- Klus – Stańska D., Sensy i bezsensy edukacji wczesnoszkolnej, WSiP, Warszawa 2005;
- Śliwerski B., Współczesne teorie i nurty wychowania, Wyd. Impuls, Kraków 2004;
- Szewczyk W., Zrozumieć siebie i innych, Zarys psychologii, Wyd. Biblos, Tarnów 2002;
- Podstawa programowa, t.1, edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna;
- Sawicka K., (red): Socjoterapia, Praca zbiorowa pod redakcją Katarzyny Sawickiej, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Zawodowej, Warszawa 1999;
- Tokarczuk O., (red.) - Grupa bawi się i pracuje - zbiór grupowych gier i ćwiczeń psychologicznych, Wałbrzych 1994 r;
- Strzemieczny J., Zajęcia socjoterapeutyczne, PTP, Warszawa 1988 r;

12. Własne refleksje po realizacji projektu:

Projekt zrealizowany wspólnie z klasą II „a” uważam za niezwykle wartościowy. Już przygotowując go, z niecierpliwością czekałam, kiedy nadejdzie czas jego realizacji. Choć muszę przyznać, że towarzyszyła mi także pewna obawa - czy tematy podejmowane przeze mnie nie okażą się zbyt trudne dla dzieci na tym etapie rozwoju. Teraz z perspektywy czasu i nabytego doświadczenia uważam, że nigdy nie jest za wcześnie na podejmowanie trudnych, egzystencjalnych tematów dotyczących życia człowieka, ingerujących w to, co często najbardziej ukryte - świat jego emocji. Dzieci zaskoczyły mnie głębią własnych przemyśleń, szczerością, prostolinijnością w wypowiedzaniu się. Doszłam do wniosku, że świat byłby lepszy gdybyśmy my, dorośli posłuchali czasem dzieci! Uczniowie zaskoczyli mnie niezwykłą aktywnością, zaangażowaniem podczas wspólnych rozmów i zabaw. Praktycznie każde zadanie podczas realizacji projektu kończyło się smutnym stwierdzeniem dzieci: „Szkoda, że już kończymy”. Niezwykle cenny w moich wspomnieniach pozostanie „Czas na szczerość” dany uczniom w ostatniej części projektu. Chciałam nauczyć wiele, pozostawić coś od siebie w pamięci dzieci, ale muszę i chcę nawet stwierdzić, że to one chyba więcej nauczyły mnie. Dały mi niezapomnianą lekcję, jak bez otoczek, używania wyszukanych, właściwych słów mówić o sobie, o tym, co się czuje, co kryje się w sercu. Cieszę się, że dzieci „chórem” wyrażały swoje zadowolenie podczas podsumowania projektu. W odpowiedzi na postawione przeze mnie pytanie: „Co podobało Wam się najbardziej?” chyba nie zabrakło żadnego elementu projektu. Jest to prosta odpowiedź na to, czy projekt był udany, choć myślę, że całość mogłaby wypaść trochę lepiej organizacyjnie, gdyby rozpoczęcie projektu było bardziej przemyślane.

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IM. WITELONA W LEGNICY

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Kierunek Pedagogika

Specjalność edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne

”Przy wspólnym stole”

Autor: Katarzyna Turczyn

zrealizowany w kl. II a, Szkoły Podstawowej Nr 10
im. Zofii Kossak w Legnicy
pod opieką mgr Iwony Tarnogórskiej-Oziębły
nauczyciela-opiekuna praktyk pedagogicznych

Wstęp

Temat mojego projektu edukacyjnego brzmi „Przy wspólnym stole”. Pomysł na projekt zrodził się w czasie rozmowy z nauczycielem prowadzącym klasę II. Uczniowie tej klasy zaczęli omawiać na lekcjach tematy związane z rodziną. Rodzina kojarzy mi się ze wspólnym siedzeniem przy stole w czasie spożywania posiłków, rozmową na ciekawe tematy i miło spędzonym czasem. Chciałam, by uczniowie poczuli klimat wspólnie spędzonego czasu i nauczyli się prawidłowych zachowań przy stole. *Savoir-vivre* jest nieodłącznym elementem spotkań przy rodzinnym stole. Na koniec realizacji projektu dzieci nauczą się malować rodzinę przy wspólnym stole metodą malowania dziesięcioma palcami. Bo przecież dzieci to jedna szczęśliwa klasowa rodzina.

Realizowany przeze mnie projekt spełnia następujące warunki: warunek nowości, warunek naukowości, warunek problemowości i warunek eksploracyjności.

Atrybut nowości

Zamierzeniem moim było, aby podejmowane zagadnienia, jakie wyszczególniłam w projekcie, były dla dzieci nowe i nieznane, rozwijały ich aktywność poznawczą, wzbudzały takie emocje jak: zaciekawienie, zachwyt, zdumienie. Projekt ten spełnia warunek nowości, ponieważ:

- Dzieci dowiadują się, co oznacza słowo *savoir-vivre*,
- Dzieci zapoznają się z właściwym, prawidłowym zachowaniem przy stole i stosują je w praktyce,
- Dzieci zapoznają się z prawidłowym zastawieniem stołu,
- Dzieci po raz pierwszy przyglądają się przygotowywaniu farb do malowania metodą malowania dziesięcioma palcami pedagoga R. F. Show'a,
- Dzieci po raz pierwszy malują palcami z wykorzystaniem farb zalecanych w metodzie malowania dziesięcioma palcami.

Atrybut naukowości

Projekt spełnia warunek naukowości poprzez zapoznanie dzieci z pojęciem *savoir-vivre*. Uczniowie poznają również prawidłowe zachowania przy stole, w grupach tworzą **kodeks prawidłowego zachowania się przy stole podczas posiłku**. Warunek naukowości został spełniony podczas przygotowywania farb zgodnie z przepisem dołączonym do **metody malowania dziesięcioma palcami**. Malowanie palcami obrazu pt.: „**Rodzina przy wspólnym stole**” spełnia również ten atrybut.

W tym projekcie warunek nowości i warunek naukowości łączą się ze sobą poprzez poznanie nowych pojęć i stworzenie okazji do rozwijania się dzieci choćby poprzez poznanie nowej metody malowania dziesięcioma palcami. Dzieci biorą udział w burzy mózgów, co pozwala im wykorzystać dotychczasową wiedzę na dany temat i uzupełnić ją o nowe, ciekawe informacje.

Atrybut problemowości

Atrybut problemowości jest ściśle związany z atrybutem nowości. W moim projekcie warunek problemowości został spełniony, gdyż:

- dzieci spotkały się z nowym słowem *savoir-vivre* i musiały zastosować je w swych wypowiedziach, co nie zawsze było łatwe,
- uczniowie tworzyli zastawy stołów i wdrożyli reguły i zasady panujące przy stole i na stole, ponieważ nie każde dziecko wie, z której strony kładzie się widelec, łyżkę, czy nóż.
- dzieci przez zastosowanie w projekcie metody malowania dziesięcioma palcami zobaczyły jak wykonać farbę, co wcale nie było takie proste,
- malowanie palcami pokazało, jak dzieci reagują na barwy. Niektóre z nich nie chciały dotknąć jakiegoś koloru farby, tylko dlatego, że źle im się kojarzył.

Zostały „postawione” przed dziećmi pytania, np.:

- Po co jest savoir-vivre?
- Z czego powstaje krochmal?
- Jak możemy stworzyć farbę?

Atrybut eksploracyjności

Wszystkie działania dzieci proponowane w prezentowanym przeze mnie projekcie spełniają atrybut eksploracyjności. Uruchamiają aktywność poznawczą dzieci, pobudzają je do dalszego zgłębiania prezentowanej im wiedzy. Uczniowie podczas pracy w grupach muszą podjąć trud działań, wyciągnąć odpowiednie wnioski, podjąć decyzję, zdobywają umiejętność dobrego organizowania zadań do wykonania, współpracy i współdziałania oraz komunikacji w grupie. Dzieci poznając zasady panujące przy stole i na stole mogły wykorzystać tą wiedzę w praktyce siedząc przy pięknie nakrytych stołach, które same stworzyły i delektując się chwilą wspólnego posiłku. To wszystko dało dzieciom dużo radości i pokazało, że teoria idzie w parze z praktyką. W grupach podejmują wspólny wysiłek choćby pisząc Kodeks prawidłowego zachowania się przy stole. To wszystko pokazuje im, jak wspaniała jest praca w grupie i jak mogą się wiele od siebie nauczyć.

1. Cele - wyniki podjętych działań:

Cele główne:

Tworzenie okazji do:

- Kreatywnego myślenia przez uczniów,
- Kształtowania umiejętności poprawnego wypowiedzania się na dany temat,
- Zdobywania nowej wiedzy,
- Nabywania umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji,
- Usprawniania koordynacji wzrokowo – ruchowej, precyzyjnych ruchów palców i nadgarstka poprzez malowanie palcami,
- Eliminowania lęków,
- Rozwijania wyobraźni twórczej uczniów przez działania plastyczne,
- Integrowania dzieci podczas zabawy,
- Lepszego rozumienia siebie i innych.

Cele szczegółowe:

Tworzenie okazji do:

- Zapoznania się uczniów z pojęciem savoir-vivre,
- Poznania zasad panujących przy stole,
- Stosowania w praktyce zasad prawidłowego zachowania się przy stole,
- Uświadomienia uczniom znaczenia przyjętych norm postępowania,
- Poznania prawidłowego położenia zastawy na stole,
- Poznania siebie przy jedzeniu wspólnego posiłku,
- Rozwijania koncentracji i uwagi,
- Rozładowywania napięć,
- Wzmacniania wiary we własne siły,
- Kształcenia wyobraźni ruchowej,
- Pracy w grupie,
- Zapoznania dzieci z metodą tworzenia farb,
- Poznania reakcji na konsystencję i barwę farb podczas malowania palcami.

2. Czas realizacji: 3 godziny lekcyjne.

3. Osoby odpowiedzialne za projekt edukacyjny

- Katarzyna Turczyn – studentka
- mgr Iwona Tarnogórska–Oziębły – nauczyciel-opiekun praktyk
- mgr Anna Adamkiewicz – koordynator ds. praktyk

4. Adresaci projektu:

Uczniowie klasy II „a” Szkoły Podstawowej Nr 10 im. Zofii Kossak w Legnicy

(Oliwia, Natalia, Noemi, Zofia, Joanna, Alan, Katarzyna, Milena, Martyna, Weronika, Nadia, Jakub, Berenika, Maciej, Tytus, Weronika, Jakub, Natalia, Jakub, Antonina, Mikołaj, Hubert, Barbara)

5. Sposoby wykonania - osiągnięcie celów

Osiągnięcie przeze mnie celów rozpocznie się od wyrażenia przez uczniów zgody na zaproponowany temat projektu.

Podczas projektu nauczyciel dzieli uczniów na grupy czteroosobowe. Każda z grup wybiera lidera, który będzie odpowiadał za prezentowanie wyników pracy. Działalność uczniów opiera się na:

- doświadczeniu,
- wiedzy osobistej,
- pracach plastycznych,
- zadaniach praktycznych.

Uczniowie w grupach przygotowują Kodeks prawidłowego zachowania się przy stole, używając do tego własne doświadczenia, wiedzę osobistą oraz narzędzia pomocnicze: papier i markery. Również w grupach przygotowują nakrycia stołów z wykorzystaniem sztuczków, talerzy, kubków, serwetek, tworząc rodzinę klasową.

Myślę, że warte uwagi jest również przygotowywanie farb i malowanie dziesięcioma palcami z wykorzystaniem: barwników spożywczych, farb plakatowych, żelatyny, gliceryny, krochmalu, wody, płatków mydlanych, garnka, kuchenki elektrycznej, miseczek, łyżki, kartek.

6. Metody pracy

W realizowanym przeze mnie projekcie zostały wykorzystane przede wszystkim metody oparte na słowie (rozmowa, słuchanie i zadawanie pytań, odpowiadanie na pytania, burza mózgów), obserwacji (oglądanie przygotowywania farb) oraz działaniu (wykonanie kodeksu, ułożenie z rozsypanki zastawy stołu, nakrycie do stołu, wykonanie obrazka metodą malowania dziesięcioma palcami, prace w grupach). Metoda malowania dziesięcioma palcami odegrała dużą rolę w moim projekcie.

7. Formy pracy

Formami pracy podczas realizacji projektu są: grupowa – jednolita, grupowa – zróżnicowana, indywidualna - jednolita.

Duże znaczenie miała forma pracy w grupie, która pomaga zintegrować grupę, jak i całą klasę. Praca w grupach pozwala dzieciom na wymianę swoich spostrzeżeń i podzielenie się nimi z rówieśnika-

mi. Indywidualnie dziecko nie pracuje tak intensywnie, ponieważ może mieć opory i bać się wypowiedzi. Tworzenie obrazka miało również duże znaczenie, pozwoliło dziecku wykazać się i rozwijało jego inwencję twórczą.

8. Sposoby oceny pracy

- Ocena dzieci poprzez zdobywanie znaczków naklejanych na talerzyki. Za poprawną odpowiedź dziecko otrzymuje naklejkę. Uczniowie, którzy mają dużą ilość znaczków otrzymują nagrody. Bieżąca ocena słowna nauczyciela podczas wykonywanych zadań, jakie stawia on przed uczniami.
- Systematyczne wspieranie postępów poszczególnych uczniów oraz grup, pochwała nowatorskich pomysłów dzieci, jak i ich osobistego zaangażowania, chęci uczestnictwa w stawianych im zadaniach.
- Możliwości dokonania samooceny przez dzieci.
- Wzajemna ocena uczniów podczas realizacji poszczególnych zadań projektu. Nauczyciel zachęca dzieci, aby podczas wspólnych działań wyrażały pozytywną ocenę słowną działań ich rówieśników, np.: „Podoba mi się twój pomysł”, „Jestem zachwycona twoim zaproszeniem”, „Pomóżmy razem Kasi”, „Podoba mi się napis, jaki wykonałaś na kartce z kodeksem”.

Informuję uczniów o sposobach ich oceniania, przewidzianych nagrodach w wyniku dobrej pracy indywidualnej bądź zespołowej.

Na koniec następuje ocena mojej pracy. Uczniowie oceniają pracę nauczyciela za pomocą naklejek i trzech talerzyków w trzech kolorach (zielony - podobały mi się zajęcia, żółty - średnio mi się podobały, czerwony - nie podobały mi się). Przyklejają naklejkę na wybrany przez siebie talerzyk.

9. Pomoce - środki dydaktyczne:

- znaczki przyczepiane na bluzkę dziecka, będące znakiem uczestnika zajęć,
- talerzyki papierowe, na których dzieci zbierały punkty,
- znaczki do oceniania,
- kartka z rebusem,
- kartka z hasłem savoir-vivre łącznie z obrazkami pod hasłem,
- duże szare papiery, markery,
- tablica,
- rozsypanka z elementami zastawy stołu,
- sztucce, talerze, kubki, serwetki,
- soki, ciasto (sernik),
- kartki przeznaczone do malowania palcami,
- kubeczki, miseczki, garnek, łyżka,
- kuchenka elektryczna,
- barwniki spożywcze,
- farby plakatowe,
- krochmal lub mąka ziemniaczana + woda, żelatyna, płatki mydlane, gliceryna,
- magnesy.

10. Scenariusze zajęć

Mój projekt został podzielony na dwa etapy, ze względu na teoretyczne wprowadzenie w temat i praktyczne zastosowanie tematu z użyciem metody malowania dziesięcioma palcami.

a) Podczas pierwszego etapu projektu dzieci pracują nad zagadnieniem: Zasady savoir-vivre w teorii i praktyce.

b) Podczas drugiego etapu realizacji projektu dzieci pracują w oparciu o temat: Rodzina przy wspólnym stole. Wykorzystanie metody malowania dziesięcioma palcami.

Pierwszy etap realizacji projektu:

Zasady savoir-vivre w teorii i praktyce

Najważniejszym celem tej części projektu jest przedstawienie dzieciom tematu savoir-vivre w sposób przystępny i zrozumiały. Pozwoli to na uświadomienie im jaką wiedzę już posiadają z zakresu np. zachowania przy stole, jak i uzupełnią tą wiedzę, która jeszcze nie została przez nie odkryta. Ukształtuje to w dzieciach odpowiednie nawyki i prawidłowe zachowania przy stole.

Przebieg zajęć:

1. Sprawy organizacyjne:

Przedstawienie systemu oceniania. Dzieci dowiadują się, jak będą oceniane na zajęciach. Otrzymują od nauczyciela papierowe talerzyki. Za poprawną odpowiedź otrzymują znaczek, który nakleją na talerzyk. Następnie każde dziecko otrzymuje znaczek uczestnika w zajęciach i nakleja go na swoją koszulkę.

2. Wprowadzenie do tematu:

Nauczyciel rozdaje uczniom rebus (załącznik nr 1), którego hasłem jest savoir-vivre. Dzieci samodzielnie rozwiązują zadanie. Po skończonej pracy uczniowie odczytują hasło. Nauczyciel przytwierdza treść hasła na tablicy (załącznik nr 2), co służy zapoznaniu się dzieci z pisownią trudnego dla nich słowa. Kolejnym etapem jest rozmowa z dziećmi na temat rysunków znajdujących się pod treścią hasła na tablicy.

3. Burza mózgów:

Uczniowie definiują słowo savoir-vivre oraz rozmawiają na temat prawidłowych zachowań przy stole, co pomoże im w dalszej pracy.

4. Tworzenie kodeksu:

- Nauczyciel dzieli klasę na czteroosobowe zespoły.
- Każda grupa otrzymuje duży szary papier oraz marker.
- Uczniowie mają za zadanie napisanie w grupach Kodeksu prawidłowego zachowania się przy stole.
- Po skończonej pracy każda grupa odczytuje swój kodeks.
- Na tablicy uczniowie zapisują wspólny kodeks dla całej klasy.

5. Papierowa zastawa:

Nauczyciel rozdaje dzieciom elementy zastawy stołu w formie rozsypanej (załącznik nr 3). Zadaniem dzieci jest prawidłowe ułożenie sztućców, szklanek i talerzyków.

6. Nakrywanie do stołu w praktyce:

- Nauczyciel dzieli klasę na zespoły czteroosobowe.
- Nauczyciel rozdaje dzieciom sztućce, talerze, kubki, serwetki.
- Uczniowie z tych elementów nakrywają do stołu i w ten sposób tworzą swoją rodzinę klasową.

7. Niespodzianka:

- Nauczyciel rozdaje każdej z grup soki i kawałki ciasta (sernik).
- Przy nakrytych wcześniej stołach dzieci delektują się słodkościami pamiętając o Kodeksie prawidłowego zachowania się przy stole, który stworzyły wcześniej.

8. Podsumowanie:

Uczniowie odpowiadają na pytanie nauczyciela: Czego dowiedziałyście się z dzisiejszych zajęć?

Drugi etap realizacji projektu:

Rodzina przy wspólnym stole WYKORZYSTANIE METODY MALOWANIA DZIESIĘCIOMA PALCAMI

Głównym założeniem tej części projektu było poznanie przez dzieci nowej metody malowania, z którą dzieci do tej pory się nie spotkały. Użycie tej metody pozwala dziecku wyrazić siebie i pozbyć się różnych lęków i zahamowań, które towarzyszą w jego życiu. Tytuł pracy dziecka był związany ściśle z teoretyczną i praktyczną częścią zajęć realizowanych w projekcie. Głównym założeniem tej pracy było przedstawienie przez dziecko jego rodziny przy stole. Ten etap projektu pozwolił również na pokazanie przez dziecko jego rodziny, jak ono ją widzi i postrzega. Czy wszyscy członkowie rodziny są na obrazku dziecka? Kto siedzi bliżej niego przy stole? Czy dziecko uwzględni siebie na tym rysunku?

Przygotowywanie farb do malowania metodą malowania dziesięcioma palcami wywołuje u dzieci ogromne zainteresowanie. Nasuwa się wiele pytań i zagadek, które podczas realizacji zostają rozwiązywane.

Przebieg zajęć:

1. Sprawy organizacyjne:

- Nauczyciel przygotowuje materiały do przyrządzenia farb, a dzieci w tym czasie siadają na dywanie tak, by dobrze widzieć przygotowywanie farb.
- Nauczyciel pyta dzieci, czy kiedykolwiek malowały palcami.

2. Przygotowywanie farb:

- Nauczyciel z wody, krochmalu, żelatyny, gliceryny, płatków mydlnych gotuje farbę (załącznik nr 4) o konsystencji średnio gęstego budyniu. Następnie dzieli mieszaninę na osiem części i każdą z nich barwi na podany w metodzie malowania dziesięcioma palcami kolor.
- Gdy mieszanina się rozpuszcza nauczyciel proponuje dzieciom burzę mózgów i pyta się:
  - Co to jest krochmal?
  - Z czego jest zrobiony?

3. Przygotowanie do pracy praktycznej:

- Uczniowie siadają w ławkach. Wybrane osoby napełniają kubeczki z wodą tak, by dzieci podczas pracy mogły umyć palce.
- Nauczyciel rozdaje dzieciom kartki, na których będą malować.

4. Malowanie metodą malowania dziesięcioma palcami:

- Nauczyciel wyznacza temat pracy: Rodzina przy wspólnym stole.
- Uczniowie malują palcami wykorzystując swoją wyobraźnię.
- Po zakończonej pracy następuje prezentacja prac i powieszenie wszystkich prac na tablicy, tak by każdy mógł zobaczyć pracę kolegi lub koleżanki.
- Uczniowie sprzątają swoje miejsca pracy.

5. Zakończenie:

Po zakończonej pracy uczniowie odpowiadają na pytania nauczyciela:

- Co podobało Wam się na dzisiejszych zajęciach?
- Czego dowiedzieliście się o sobie podczas malowania palcami?
- Czy jeszcze kiedyś chcielibyście malować palcami?

6. Podsumowanie:

- Nauczyciel nagradza dzieci, które podczas wszystkich zadań pracowały wytrwale i osiągnęły dużą ilość znaczków.

- Uczniowie oceniają pracę nauczyciela za pomocą naklejek i trzech talerzyków w trzech kolorach (zielony - podobały mi się zajęcia, żółty - średnio mi się podobały, czerwony - nie podobały mi się). Przyklejają naklejkę na wybrany przez siebie talerzyk.
- Nauczyciel dziękuje dzieciom za miło spędzony z nimi czas.

7. Refleksje po realizacji projektu:

Na początku chciałam napisać skąd wziął się pomysł na stworzenie projektu o tematyce „**Przy wspólnym stole**”. Temat zrodził się po rozmowie z nauczycielką mgr Iwoną Tarnogórką-Oziębłą, która powiedziała, że dzieci są aktualnie w tematyce rodziny i jednym z tematów są zachowania przy stole. Pomyślałam, że to może być ciekawy temat jeśli połączę go z **metodą malowania dziesięcioma palcami**, o której myślałam już wcześniej.

Zaskoczyło mnie to, że dzieci tak chętnie uczestniczą w zajęciach, które im proponuję. Z zaciekawieniem czekały na kolejne zadania. A ile przy tym było śmiechu i zabawy! Tego nie zliczę. Uczniowie bardzo chętnie pracowali w grupie czego się bałam, gdyż jak wiadomo każdy z nas jest inny, a praca zespołowa wymaga kompromisów i wysłuchania argumentów drugiej osoby.

Uczestnikom projektu podobało się przygotowywanie farb do malowania palcami, ponieważ jest to inna forma pokazania czegoś nowego. Zazwyczaj farby kupuje się w sklepie, a w ten sposób pokazałam im, jak można ją uzyskać inaczej. Z zaciekawieniem patrzyli, jak gotuje się mikstura i co dodaję do garnka. Zadawali wiele pytań, co potwierdziło ich duże zaangażowanie i zaciekawienie.

Myślę, że użycie **metody malowania dziesięcioma palcami** było dobrym wyborem. Ta metoda pozwala na wzmacnianie wiary we własne siły, co każdemu przyda się w życiu, by uwierzył w siebie. Pomaga w pokonywaniu lęków, ale również pobudza ekspresję fantastyczną. Jest stosowana jako metoda terapeutyczna. Uważam, że wielu dzieciom pomogła, a na pewno nie zaszkodziła. Przez zadania wykorzystane w projekcie można było zobaczyć, jak dzieci pracują w grupach i jak indywidualnie radzą sobie z zadaniami oraz z jaką szybkością wykonują polecenia. Co lubią, a czego nie lubią. Dużym zaskoczeniem dla mnie było podsumowanie zajęć. Nie spodziewałam się, że tak dużo informacji uczniowie zapamiętają z moich zajęć. To pozwoliło mi dojść do jednego wniosku, że dzieci dużą wiedzę przyswajają poprzez zadania praktyczne.

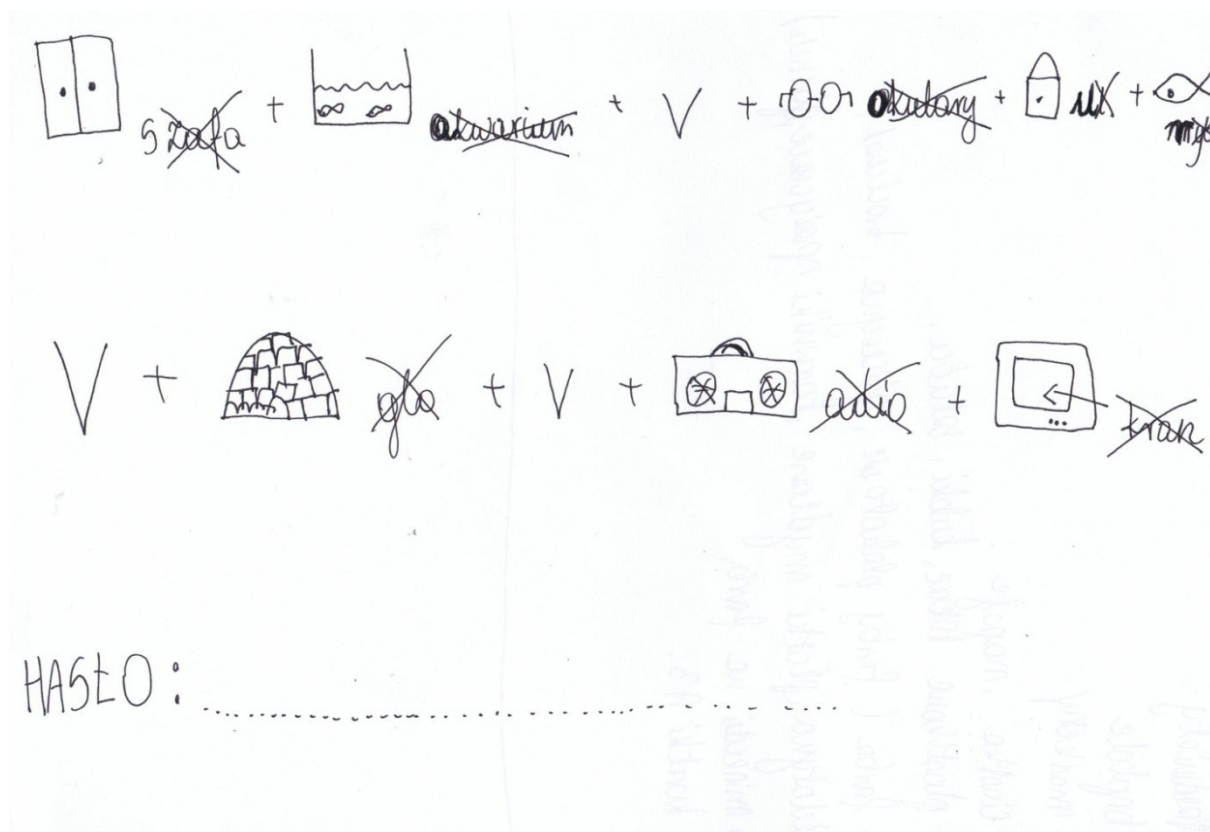
Jestem bardzo zadowolona ze swojego projektu, a przede wszystkim z tego, że udało mi się go zrealizować zgodnie z celami, które wcześniej sobie wyznaczyłam. Uśmiech na twarzach dzieci dał mi wiele satysfakcji i energii do dalszego działania. Jako przyszły pedagog, nauczyciel zastosuję metodę projektu edukacyjnego w swojej pracy, by dać dzieciom coś więcej niż tylko suchą teorię, by coś utkwilo w ich pamięci i pozostało na długie lata.

8. Wykaz literatury:

- Podstawa programowa tom 1.
- Adamkiewicz J., Ślęzak G., Moczydlak M., Modelowy Program Praktyk Pedagogicznych, Legnica 2012
- Kasdepke G., Bon czy ton. Savoir-vivre dla dzieci, wyd. Literatura, 2004.
- Staniszevska Z., Ale plama! Czyli dobre maniery i domowe afery, Wyd Zielona Sowa, 2011.
- Krzyżanek J., Dobre maniery czyli savoir-vivre dla dzieci, wyd. Papiilon, 2011.
- Kaja B., Zarys terapii dziecka, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1995.
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Savoir-vivre>
- http://www.ppnr2.zawadzkie.pl/www/publikacje/scenariusze_artykuly/Malowanie%20palcami.pdf
- <http://www.sosw3.pl/grafika/publikacje/Malowanie%20dziesi%EAcioma%20palcami.pdf>

Załącznik nr 1

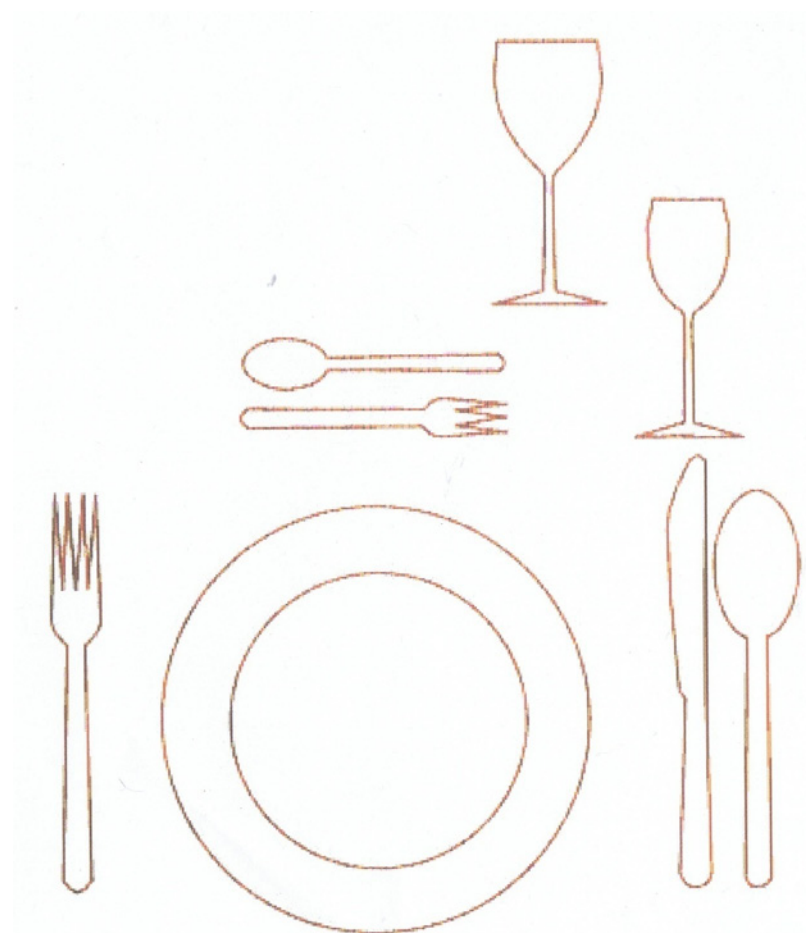

Załącznik nr 2

Savoir-vivre

Załącznik nr 3

Załącznik nr 4

FARBA DO MALOWANIA PALCAMI:

- 1/3 szkl. płatków mydlanych gotować w szklance wody
- łyżkę żelatyny rozpuścić w 1/3 szkl. wody
- łyżka gliceryny aptecznej
- 1/3 szkl. krochmalu (mąki ziemniaczanej) rozprowadzić w szklance zimnej wody

Do wrzących mydlin wlewamy roztwór żelatyny i glicerynę. Gdy mieszanina zagotuje się powtórnie, zdejmujemy ją z ognia i powoli wlewamy roztwór krochmalu, mieszając cały czas, by zapobiec powstawaniu grudek. Mieszanina powinna mieć konsystencję średnio gęstego budyniu. Jeśli jest za gęsta, dolewamy nieco wody, jeśli za rzadka nieco krochmalu. Mieszaninę dzielimy na 8 części i zabarwiamy je farbami plakatowymi o następujących kolorach: niebieski, czerwony, brązowy, zielony, czarny, żółty, biały, fioletowy.

ANALIZA

projektów edukacyjnych zrealizowanych w ramach projektu pn.: „Ucz się praktycznie! Od refleksji w działaniu ku profesjonalizmowi”

Studenci Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, w ramach projektu pn. „Ucz się praktycznie! Od refleksji w działaniu ku profesjonalizmowi” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, opracowali na zakończenie praktyk pedagogicznych autorskie projekty edukacyjne.

Celem podejmowanych przedsięwzięć było stwarzanie jak najlepszych warunków dla rozwoju studentów realizujących się w obszarze pedagogiki. Kluczem do sukcesu w dziedzinie edukacji jest twórczy nauczyciel, który jako cel swojej pracy uznaje przygotowanie ucznia do sprostania wyzwaniom wynikającym m.in. z ciągłych zmian społecznych i technologicznych. Szereg działań w programie skierowanych jest na przygotowanie praktyczne kadry przyszłych nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Do współpracy przy realizowanych projektach oprócz studentów, jako głównych twórców, zaproszono nauczycieli, kadrę kierowniczą placówek, rodziców, nauczycieli akademickich.

Takie wspólne działanie wszystkich ogniw procesu wychowawczego, odpowiedzialnych za oświatę, stwarza szansę na podniesienie jakości lokalnej edukacji oraz wypracowanie trwałych rozwiązań systemowych w regionie.

Wszystkie realizowane przez studentów projekty edukacyjne spełniły kryteria kwalifikując się do oceny. Jednocześnie uwzględnili następujące elementy:

1. Posiadały tytuł.
2. Formułowały problem.
3. Wskazywały cele i formy realizacji.
4. Określały terminy realizacji całości zadań i poszczególnych jego etapów.
5. Wskazywały sposoby ewaluacji i oceniania.
6. Prezentowały zebrany materiał.
7. Wskazywały opinie, wnioski, refleksje.

W sposób szczególny należy podkreślić spełnienie warunków: nowości, naukowości, problemowości i eksploracyjności. Przygotowane projekty odznaczały się pomysłowością, otwartością i odpowiedzialnością. Wnosiły nowatorskie podejście do pracy z dzieckiem, uwzględniając jego zdolności, umiejętności, rozbudzając aktywność i twórcze działanie.

Tematyka i problematyka projektów poruszała wartości społeczne oraz zagadnienia różnych dziedzin nauki, dając jednocześnie dzieciom motywację do prezentacji własnych pomysłów jak również i inicjując ich aktywność badawczą.

Projekty pokazały możliwości przełożenia teorii na język praktyki, ukazały nową perspektywę w planowaniu i projektowaniu działań pedagogicznych przyszłych nauczycieli.

Dość istotnym elementem całości projektów stanowi refleksja z ich realizacji, która jest podsumowaniem wspólnej pracy studentów z dziećmi i dokonuje się po zakończeniu działań. Autor każdego projektu dzieli się swoimi spostrzeżeniami, uwagami, ocenia sposoby wykonywania działań przez dzieci oraz wykorzystane i zastosowane metody oraz formy pracy. Ważnym zagadnieniem refleksji jest uwzględnienie odczuć i indywidualnych ocen dzieci.

Przedstawione i zrealizowane projekty sprostają wymogom planowanego przedsięwzięcia.

Komisja oceniająca projekty edukacyjne
dr hab. Marian Sinica
dr Grażyna Maciak

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

UCZ SIĘ PRAKTYCZNIE!
OD REFLEKSJI W DZIAŁANIU KU PROFESJONALIZMOWI

**Najlepsze
projekty
edukacyjne**

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy

Legnica 2014

racowanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
rytet III - Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie - 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2
tywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe).

OPRACOWANIE DYSTRYBUOWANE BEZPŁATNIE

Opracowanie powstało w ramach projektu
pn.: „Ucz się praktycznie! Od refleksji
w działaniu ku profesjonalizmowi”
realizowanego przez
Państwową Wyższą Szkołę Zawodową
im. Witelona w Legnicy
ul. Sejmowa 5a, 59-220 Legnica
tel. 76/ 723 23 56
www.pwsz.legnica.edu.pl

Realizacja i korekta:
Moczydlak Małgorzata
Misiewicz Marta
Kalarus Edyta

